

КУЛЬТУРА

штотыднёвая грамадска-палітычная газета

выдаецца з кастрычніка 1991 года

№ 38 (1685)

20 верасня 2024 г.

Падчас канцэрта патрыятычнага
форуму "Калі мы адзіныя".
Фота БелТА

Адчуць усю палітру талентаў беларускай зямлі
і дакрануцца да багатай спадчыны нацыянальнай культуры:
17 верасня ў краіне стартваў "Марафон адзінства".

Працяг тэмы — стар. 2

У трыадзінстве традыцый

“Няхай яркія фарбы і мелодыі творчасці ва ўсіх кутках краіны абудзяць у сэрцах беларусаў любоў да сваёй Радзімы. Краўнік дзяржавы абявіў аб старце ўсебеларускай акцыі “Марафон адзінства”.

Патрыятычны форум “Калі мы адзіныя” праходзіў у “Мінск-арэне” 17 верасня. На ўрачыстым прыходзе некалькі тысяч чалавек з усіх рэгіёнаў краіны. Прэзідэнт Аляксандр Лукашэнка звяр-

нуўся да ўдзельнікаў з аскаравай прамовай, у якой абазначыў сутнасць святочнай даты, галоўныя памкненні і каштоўнасці нашых людзей: Дзень народнага адзінства сімвалізуе жаданне беларусаў жыць у сваёй дзяржаве, на роднай зямлі. Дзень прыгадаў гістарычныя факты, і падкрэсліў, што няхай выпрабаванні не змогуць зламаць дух народа, капі “у сэрцы ў кожнага з нас будзе наша Беларусь”.

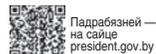
цяпер усё часцей назіраюцца спробы забараніць або выключыць нашу культуру з парадку дня разам з сімваламі Радзімы, тысячагадовай гісторыі ўсім, чым ганарыцца беларусы.

— Магчыма, прычыны такіх адносін у тым, што мы аданна традыцыйны проклад і духоўна адпрэчваемся ад таго, што ж Захаду. Там даўно прычынілі атэасцкім чалавечую культуру з лісамі ўсяго чалавечтва. Гэта прывяло да настлівага навазвання заходніх каштоўнасцей асатнім нашым і знішчэння культурнай разнастайнасці планеты, — канстатаваў Прэзідэнт.

Літар падкрэсліў, што наперак сілам, якія імкнуча пасеяць варажасць і нянавісь у беларускі грамадстве, трэба прывяці згоду, агульняць духоўны традыцый і гістарычнага лёсу народа.

Сімвалічна, што менавіта ў Дзень народнага адзінства Прэзідэнт абявіў аб старце ўсебеларускай акцыі “Марафон адзінства”.

— Гэта будзе марафон трыадзінства традыцый: нацыянальнай культуры, якую беражліва захоўваем і развіваем, талентаў нашых людзей, якімі славяцца беларуская зямля, прыгажосці славянскай душы, якая напанае наваколлі свят гармоній і ўзаемаузменнем, — сказаў Прэзідэнт дзяржавы. Паводле слоў Аляксандра Лукашэнка, акцыя дасць магчымасць кожнаму агульняць папулярна талентаў беларускай зямлі і дакранацца да багатай спадчыны нацыянальнай культуры.

Падрабязней — на сайце president.gov.by

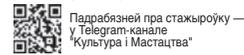
У госці... дадому

Зноў у нашай краіне прымаюць суайчыннікаў, якія вольны лёсу аказаліся далёка ад бацькоўскага краю, аднак не адракліся каранёў. Краўнікоў замежных аматарскіх калектываў мастацкай творчасці і грамадскіх арганізацый беларусаў замежжа сабрала чарговая стажыроўка на Радзіме.

Арменія, Італія, Латвія, Літва, Казахстан, Расія, Эстонія — з розных куткоў планеты тры дзясяткі чалавек прыехалі на Бацькаўшчыну. Усе ўдзельнікі вядуць актыўную творчую дзейнасць у краінах прыжывання, і падобныя сустрэчы дапамагаюць ім больш плённа папулярывацца ў нашай спадчыну за межой. Такія стажыроўкі Рэспубліканскі цэнтр нацыянальных культур ладзіць з 2016 года. Гэтым разам асінт зроблены на вакальным мастацтве — музыцы. Душаў. Нумар быў сюрпрызны нават для Краўнікоў дзяржавы.

Пачаўся візіт сустрэчай з артыстамі Нацыянальнага акадэмічнага народнага хору Рэспублікі Беларусь імя Г. І. Цітовіча. Прадстаўнікі славацкага калектыва падзяліліся з гасямі асноўнымі сакрэтамі сцэнічнага выканання аўтэнтычных твораў. Акрамя таго, узорны ансамбль народнай песні “Святкі” і хор народнай песні Мінскага дзяржаўнага каледжа мастацтваў заздзілі практычныя заняткі для беларусаў замежжа. Некаторыя час ўдзельнікі стажыроўкі нават прабавалі ў студэнцкіх аўдыторыях. Эксклюзіўны ўрок правялі педагогі кафедры народнага артыстычнага мастацтва ўдзельнікі стажыроўкі і фальклору Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта культуры і мастацтваў: прафесар Уладзімір Зяневіч і дактар Тацішана Пшадунова.

Эршыты, праграма ахапіла не толькі сталічныя ўстановы. Беларусы замежжы выправіліся ў Магілёўскую вобласць. Яны наведалі Дрыбінскі і Слаўгарадскія раёны, дзе пазнаміліся з мясцовымі спеўнымі традыцыямі, даклучыліся да майстар-класаў па народ-

Падрабязней пра стажыроўку — у Telegram-канале “Культура і Мастацтва”

На кантролі — капрамонт

Тэма капітальнага будаўніцтва ў галіне культуры мае асаблівае значэнне. Да памяшканняў, якія выкарыстоўваюцца для канцэртна-вядовішчых мерапрыемстваў, творчасці і навучна адпаведным прафесіям, працягваюцца асабліва патрабаванні.

3,4 мільёна рублёў — на абнаўленне будынка тэатра імя М. Горкага

А летам галіна атрымала згоду на фінансаванне капітальнага рамонтна будынкаў Беларускай дзяржаўнай акадэміі музыкі і Нацыянальнага акадэмічнага драматычнага тэатра імя М. Горкага.

37 мільёнаў рублёў — на ўзвядзенне комплексу будынкаў каледжа імя А. К. Глебава

Цяперашні год адметны тым, што завершаны працы ў комплексе буды-

каў з інтэрнатам Мінскага дзяржаўнага мастацкага каледжа імя А. К. Глебава. На гэты было выдаткавана звыш 37 мільёнаў рублёў з бюджэту. Дарагі пападарунак Глебаўцы зробілі да пачатку навучнага года.

3,6 мільёна рублёў — на капрамонт галоўнага корпуса Акадэміі музыкі

Толькі на гэтыя два аб’екты сёлета выдзелена сем мільёнаў рублёў. На капрамонт галоўнага корпуса Беларускай дзяржаўнай акадэміі музыкі па вуліцы Інтэрнацыянальнай накіравана 3,6 мільёна рублёў. На абнаўленне будынкаў нацыянальнага акадэмічнага драматычнага тэатра імя М. Горкага — 3,4 мільёна. Каб дзяржаўныя сродкі былі асвоены ў поўным аб’ёме, Міністэрства культуры прымае ўсе неабходныя меры для забеспячэння своєчаснага выканання работ падрядчыкам.

яўца там. А падрядчык ужо пачаў працы ў гістарычным будынку па вуліцы Валадарскага Беларускай сталіцы. Выкананы дэмантаж старых перагародак, падогавых пакрыццў ды іншых элементаў, якія трэба замяніць. У верасні стаяць задла вывезці докарацы на часовае захоўванне. У цэлым капрамонт выдзеліцца аператывнымі тэмамі.

23 верасня з’явіўся на свет Іван Сямёнавіч Дмухайла (1914—2007) — мастак. Заслужаны дзеяч мастацтваў Рэспублікі Беларусь, лаўрэат Дзяржаўнай прэміі Рэспублікі Беларусь, уладальнік медала Француска Скарыны.

21 верасня 1953 года нарадзіўся Віктар Уладзіміравіч Алышэўскі — мастак. Заслужаны дзеяч мастацтваў Рэспублікі Беларусь, лаўрэат Дзяржаўнай прэміі Рэспублікі Беларусь, уладальнік медала Француска Скарыны.

3 нарады

Чарговая апаратная нарада міністра культуры Рэспублікі Беларусь з начальнікамі ўпраўленняў і аддзелаў міністэрства адбылася 17 верасня. Дзякуючы відаасуваў у пасяджэнні таксама падзяліліся кіраўнікі ўпраўленняў культуры абласных выканачых камітэтаў.

Анатолій Маркевіч перадусім павіншаваў прысутных з самым мудрым дзяржаўным святам суверэнітэту Беларусі — Днём народнага адзінства. Далей міністр звярнуў увагу на ролі краўнікоў у забеспячэнні наўдзінага выканання працоўнай дысцыпліны ў кожнай установе галіны.

Потым разглядаліся пытанні ў адпаведнасці з парадкам дня. Была прадстаўлена справаздача аб рэалізацыі праекта Саюзнай дзяржавы па капітальным рамонеце,

рэстаўрацыі, рэканструкцыі і музейфікацыі збудаванняў мемарыяльнага комплексу “Брэсцкая крэпасць-герой”. Праект разлічаны на тры гады і будзе каштаваць амаль 500 мільёнаў расійскіх рублёў.

Узнімаліся і арганізацыйныя пытанні, звязаныя з капітальным рамонаце будынкаў Нацыянальнага акадэмічнага драматычнага тэатра імя М. Горкага і Беларускай дзяржаўнай акадэміі музыкі. Акрамя таго, ўдзельнікі нарады азнаёміліся з біжэтным вынікам творчай стажыроўкі беларусаў замежжа на Радзіме і паўдзякавалі да ХХХ Міжнароднага кінафестывалю ў Парыжы, які адбыўся ў верасні.

Потым разглядаліся пытанні ў адпаведнасці з парадкам дня. Была прадстаўлена справаздача аб рэалізацыі праекта Саюзнай дзяржавы па капітальным рамонеце,

Пад увагай Першага

Адна з найбуйнейшых парадных рэзідэнцый XVII—XVIII стагоддзяў — Ружанскі палацавы комплекс роду Сапегіаў — карпаліва аднаўляецца з 2008-га. І зроблена ўжо шмат. З лобоваю і клопатам, грунтоўна.

Да пачатку рэстаўрацыі палац уяўляў з сябе малыўнічы руіны: паўлігвалі войны ды найомльчы час. Толькі ў перыяд суверэнітэту нашай краіны ўдзельнічы комплекс быў афіцыйна аднесены да зыхавых перухомах матэрыяльных аб’ектаў гісторыка-культурнай спадчыны. Пачалася яго адраджэнне.

У 2022-м з фонду Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь па паўтрымчы культуры і мастацтва былі выдзелены сродкі для завяршэння рэстаўрацыйных работ на паўночна-ўсходняй аркадзе палаца. З мясцовага і рэспубліканскага бюджэту з 2012-га на аб’ект накіравалі 5,5 мільёна рублёў. Комплекс уключаны ў Дзяржаўную інвестыцыйную праграму на 2024 год. Гэта значыць, што неўзабаве адноўлены палацавы ансамбль у Ружанках і зноў зазаве ва ўсёй краіне як адзін з велічных помнікаў беларускай дзяржаўнасці і слаўнай гісторыі. Але ўжо сёння вынікі працы навідавоку.

Дырэктар установы “Ружанскі палацавы комплекс роду Сапегіаў” Алена Кубарка падкрэсліла, што за восем месяцаў будаўніцтва ўжо прыйнялі амаль 30 тысяч наведвальнікаў і заробілі каля 162 тысяч рублёў. Для параўнання: за ўвесь 2023-і зароблена 176 тысяч рублёў. Аналагічная колькасць гасцей сабралася толькі на выніках трох кварталаў.

Акрамя ўласна музейных імпрэз, тут традыцыйна праводзіць браўндае мерапрыемства “Ружанская брама”, раённы і абласны этапы рэспубліканскага сямейнага сельскагаспадарчага праекта “Уладар вёскі”. У 2019-м палац прымаў абласны фестываль кірмаш “Дажынка”, сёлета — 20-ы культурна-спартыўны фестываль “Вытокі”.

Міністр культури Республіки Беларусь Анатолій Маркевіч і міністр культури Радзійскай Федэрацыі Вольга Любімава на адкрыцці выставы "Расія-Беларусь. Скрыжыванне лёсаў"

Агульны культурны код — агульныя перспектывы

Дэлегацыя Беларусі на чале з міністрам культуры Анатоліем Маркевічам прыняла ўдзел у Х Санкт-Пецярбургскім міжнародным форуме аб'яднаных культур, які праходзіў з 11 па 14 верасня ў горадзе на Няве. Асноўная тэма — "Культура XXI стагоддзя: суверэнітэт ці глабалізм?".

Дзелавая праграма ўключала 10 тэматычных секцый, куратарамі якіх выступілі грамадскія і палітычныя дзеячы, прадстаўнікі сферы мастацтва: "Як мастацтва дапамагае народам адстойваць права на гісторыю?", "Культурная спадчына: традыцыі і сучаснасць", "Дзелавая культура" ды іншыя.

Адбылася шматбаковая дыскусія аб перспектывах міжнароднага культурнага супрацоўніцтва. Разгледжана шырокае кола праблем: ад небяспекі ўніфікацыі самабытных культур да актуальных фарматаў міжнароднага супрацоўніцтва, ад ролі традыцый ва ўмацаванні ўзроўню даверу ў тралстве да этнічнага выкарыстання сучасных тэхналогій у культуры. Абмяркоўваліся пытанні, звязаныя з фарміраваннем культуры даверу паміж народамі, роллю гістарычнай спадчыны ў аб'яднанні народаў, узасамазвязку культуры і бізнесу, уцягваннем творчай моладзі ў развіццё крэатыўных індустрыяў.

Дзелавую частку дапаўняла шырокая культурная праграма.

МАСТЫ СЯБРОўСТВА

У час сустрэчы кіраўнікоў афішійных замежных дэлегацый міністр культуры Беларусі Анатолій Маркевіч адзначыў:

— Разумеючы, што культура — тая галоўная сіла, якая пракладае шлях да супрацоўніцтва ў эканоміцы, палітыцы і іншых сферах, мы ўсяляк пашыраем культурную прысутнасць Беларусі на розных кантынентах.

Міжкультурнаму дыялогу садзейнічаюць абменныя дні культуры, фестывалі і двухбаковыя кантакты тэатраў, філармоній, музеяў, бібліятэк і кінастудый нашых краін.

Сусветны маштаб набыў Міжнародны фестываль мастацтваў "Славянскі базар у Віцебску", на які сёлета з'ехалі больш за сем тысяч артыстаў з 42 дзяржаў. На гэтым форуме мы правялі Дзень нацыянальных культур дзяржаў — членаў ШАС. Дзякую ўсім, хто накіраваў творчыя дэлегацыі ў горад на Дзвіне, падарываючы дзясяткам тысяч гэтай фестывалю незабыўнае свята!

Творчую астафету "Славянскага базару" прыняў агульны форум "Белая Вежа" ў Брэсце, дзе паказваюць сваё мастацтва 22 тэатры з краін СНД, дзяржаў Еўропы і Азіі. А 1 лістапада пачне працу XXX Мінскі міжнародны кінафестываль "Лістапад", на які сёлета пападзе рэкордная колькасць заявак — больш за 3400 са 124 краін свету. Сапраўдным мостам сяброўства сталі і Дні культуры Беларусі ў Азербайджане.

Анатолій Маркевіч падкрэсліў, што Беларусь гатова падтрымаць новыя творчыя ініцыятывы, такія як прапанаванае Расіяй адраджэнне конкурсу песні "Інтарбачанне". Укладам нашай краіны ў скарбонку ідэй стане Мінскі міжнародны маладзёжны культурны форум "Традыцыі — дзеля будучыні", які пройдзе ў 2025 годзе.

ГЕАГРАФІЯ СУПРАЦОўНІЦТВА

Санкт-Пецярбургскі форум стаў пляцоўкай для ўмацавання тасанскаў, новых знаёмстваў, абмену досведам і ідэямі. Анатолій Маркевіч абмяркоўваў

культурнае супрацоўніцтва з афішійнымі прадстаўнікамі Азербайджана, Казахстана, Расіі, Таджыкістана, Туркменістана, Узбекістана. Адбылася размова з Дарахам Прэзідэнта Республікі Нікарагуа па пытаннях культуры Луісам Маркасам Феліксам Ласо Вільтэсам. Заікаўленасць ва ўдзеле Беларусі ў культурных ініцыятывах БРІКС нашаму боку выказаў Прэзідэнт Дзелавога савета БРІКС Вісэнтэ Барыентас.

Таксама прайшла сустрэча з намеснікам міністра спорту, мастацтваў і культуры Республікі Зімбабве Эмілі Джэсія — дасягнута дамоўленасць аб падпісанні міжведамскага пагаднення аб супрацоўніцтве ў сферы культуры, якое стане адным са складнікаў шматбаковага ўзаемадзейства паміж двума дзяржавамі.

Мерамовы адбыліся і з міністрам культуры Арабскай Республікі Егіпет Ахмедам Фуада Ханна. Вырашылі актывізаваць дагаворную базу, аглявіць практыку правядзення абменных Дзён культуры, пашыраць супрацоўніцтва ў галіне захавання культурнай спадчыны, у тым ліку на пляцоўках міжнародных форумаў.

СУМЕСНЫ ПАДАРУНАК

У рамках форуму Дзяржаўны Рускі музей сумесна з Нацыянальным мастацкім музеем Республікі Беларусь урачыста адкрылі выставу "Расія — Беларусь. Скрыжыванне лёсаў". У экспазіцыйных залах прадстаўлены работы больш як 50 выбітных майстроў выяўленчага і доктарыяна-прыкладнага мастацтва, чыя творчасць стала сусветным набывкам.

XXXIX Пасяджэнне савета па культурным супрацоўніцтве дзяржаў — удзельніц краін СНД

Агульны культурны код — агульныя перспектывы

На цырымоніі выступілі міністры культуры Расіі і Беларусі Вольга Любімава і Анатолій Маркевіч, а таксама губернатар Санкт-Пецярбурга Аляксандр Бяглоў.

— Летаў у Нацыянальным мастацкім музеі Беларусі адбылася выстава "Рэпін і вучні" з фонду Рускага музея, — у прыватнасці сказаў Анатолій Мечыславіч. — А зараз мы прадстаўляем сумесны творчы падарунак — выставу беларускага і рускага жывапісу XIX і XX стагоддзяў.

Экспазіцыю складалі 300 шэдэўраў з фонду двух музеяў. Творчы адлюстраваны нашы духовае брантва і пройдзены разам гістарычны і культурны шлях.

Анатолій Маркевіч выказаў упэўненасць, што праект знойдзе шырокае водгук як у Санкт-Пецярбургу, так і ў Мінску, куды потым адправіцца выстава.

ГІСТАРЫЧНАЯ ПАМЯЦЬ

Выступалачы на пасяджэнні XXXIX Савета па культурным супрацоўніцтве дзяржаў — удзельніц СНД, Анатолій Маркевіч расказаў пра сёлета знававыя мерапрыемствы, скрывааныя на захаванне гістарычнай памяці.

Міністр адзначыў, што свята для беларусаў дата — 80-годдзе вызвалення нашай краіны ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў — стала падзеяй міжнароднага маштабу. Так, у ваенным парадзе і канцэртных праграмах 3 ліпеня прынялі ўдзел прадстаўнікі Азербайджана,

Казахстана, Кітая, Кыргызстана, Радзіі, Таджыкістана, Узбекістана. Прайшлі сумесныя выставачныя праекты Беларускага дзяржаўнага музея гісторыі Вялікай Айчыннай вайны, Мемарыяльнага комплексу "Брэсцкая крэпасць-герой" і Музея Перамогі на Пахлоўнай гары, Дзяржаўнага музея-выставачнага цэнтра "РАСІЗО" ў Маскве.

Наступны год, па словах Анатолія Маркевіча, увайдзе ў гісторыю Садружнасці Незалежных Дзяржаў пад знакам 80-годдзя нашай агульнай Перамогі ў Вялікай Айчыннай вайне. Міністр запраўіў прадстаўнікоў творчай інтэлігенцыі краін СНД да ўдзелу ў канцэртных праграмах, выставах ды іншых імпрэзах, якія здзяляць у нас да знакавай даты.

— У сваю чаргу, беларускія артысты з задавальненнем паўдзельнічаюць у святочных мерапрыемствах краін СНД. Такія сумесныя творчыя акцыі стануць найлепшым доказам нашай агульнай гістарычнай памяці аб подзвігу савецкага народа і гатоўнасці сёння быць разам у імя будучыні, — заўважыў Анатолій Маркевіч.

ФАКТАРЫ ЯДНАННЯ

На пасяджэнні міністр расправёў і аб такіх буйных міжнародных праектах, як Форум рэгіёнаў Беларусі і Расіі, свята "Купалле" ("Александрія збірае сяброў"), Міжнародны фестываль мастацтваў "Славянскі базар у Віцебску".

— Кожнае з гэтых мерапрыемстваў паказала нашы культурныя сувязі, якія мацнеюць год ад году, — падкрэсліў Анатолій Маркевіч. — Асабліва яркімі і запамінальнымі падзеямі сталі Дзень нацыянальных культур дзяржаў — удзельніц ШАС і сустрэчка міністраў культуры "Дыялог культур — фактар аднання народаў краін ШАС".

Міністр падзякаваў калегам з Азербайджана, Казахстана, Кыргызстана, Радзіі, Узбекістана за сумесную работу на гэтых мерапрыемствах.

МАСТАЦТВА БЕЗ МЕЖ

У рамках форуму Анатолій Маркевіч наведваў III Міжнародны фестываль цыркавага мастацтва "Без меж", які праходзіць пад эгідай міністэрства культуры Расіі. Свята на манеры Цырка Чынізельі тэматычна было звязана з гісторыяй і абліччам Паўночнай сталіцы.

Наведала наша дэлегацыя і галаканцэрт "Класіка ў Палацы", які прайшоў у Пецяргофе. У канцэртнай праграме ўдзельнічалі найлепшыя артысты з Азербайджана, Арменіі, Беларусі, Казахстана, Кыргызстана, Радзіі, Таджыкістана, Туркменістана, Узбекістана. Бурнымі апладысмен-

тамі сустрэла публіка выступленне салістаў нашага Вялікага тэатра — заслужаную артыстку Республікі Беларусь Людмілу Хітровоў і вядучага майстра сіяны Канстанціна Белыхавіцка, якія выканалі "Раманс" Р. Свірыдава (харэаграфія І. Колба).

ПАЗЛ — У МАЗАІКУ

У форуме паўдзельнічалі і кіраўнікі нашых вядучых устаноў культуры. Так, генеральны дырэктар Вялікага тэатра Беларусі Кацярына Дулава выступіла з дакладам у пазнавальнай дыскусіі на тэму "Культура СНД — шлях збліжэння". Гаворка ішла аб сумесных з Расіяй ды іншымі дзяржавамі праектах. Кацярына Дулава прапанавала арганізаваць міжнародны фестываль музычных тэатраў краін СНД, абіраючыся на вопыт правядзення на базе Вялікага тэатра Беларусі ўсесаюнага конкурсу і фестывалю ў 1970—1980-я.

Малэратар мерапрыемства, спецыяльны прадстаўнік прэзідэнта Расійскай Федэрацыі па міжнародным культурным супрацоўніцтве, сустаршыня Праўлення Міждзяржаўнага фонду гуманітарнага супрацоўніцтва дзяржаў — удзельніц СНД Міхал Швыдкий падтрымаў ідэю і выказаў гатоўнасць пачаць работу ў гэтым напрамку.

Галоўны балетмайстар тэатра, заслужаны артыст Расіі Ігар Колб выступіў у якасці спікера на пазнавальнай дыскусіі па тэме "Музычны тэатр у XXI стагоддзі".

Таксама Кацярына Дулава і Андрэй Папоў (мастацкі кіраўнік, выканаўчы абавязкі дырэктара Чувашскага дзяржаўнага тэатра оперы і балета "Волга Опера") падпісалі мемарандум аб супрацоўніцтве. Дакумент прадугледжвае арганізацыю гастрольнай дзейнасці, абмен саістамі і выканаўчымі калектывамі, ажыццяўленне сумесных пастановак. Першай ластаўкай супрацоўніцтва стане ўдзел трупы "Волга Опера" ў Мінскім міжнародным Калядным оперным форуме. У снежні тэатр з Чабаксару прадставіць у Мінску лічбавую касмічную оперу Р. Сагдзіева "Галоўнае пытанне".

Святлана ЧЭКАЛАВА

Падрабязней — у Telegram-канале Міністэрства культуры Республікі Беларусь

Галоўны балетмайстар Вялікага тэатра Беларусі, заслужаны артыст Расіі Ігар Колб — спікер на панільнай дыскусіі па тэме "Музычны тэатр у XXI стагоддзі"

Падчас гала-канцэрта "Класіка" ў Палацы

III Міжнародны фестываль цыркавага мастацтва "Без меж"

Вынайсці ўласны стыль

Першае месца на конкурсе выканаўцаў маладзёжнай песні XVII фестывалю “Маладзё — за Саюзную дзяржаву” заняла Ангеліна Самалёва. Якім быў яе шлях да поспеху?

КРОКІ ДА СЦЭНЫ

Сёння жыццё маладой вакалісткі распісанае на хвілінах: пастаянныя ролеты, удзел у канцэртах і тэлевізійных праектах. А пачалося ўсё ў дзяцінстве. Ангеліна з 9 гадоў займалася ў вакальнай студыі, паралельна вучылася ў музычнай школе па класе фартэпіяна. Калі ж пастала пытанне, дзе працягнуць адукацыю, вырашыла накіравацца ў Беларускае дзяржаўнае ўніверсітэт культуры і мастацтваў. Шпир яна трыгаўраўна факультэта музычнага і харэаграфічнага мастацтва.

— Атрыманне вышэйшай адукацыі — важны крок для выканаўцы, — упэўнена спявачка. — Падчас навучання я пераймаю вопыт у досведчаных выкладчыкаў, стасуюся з талентамі і матываванымі маладымі людзьмі, якія падзяляюць маё захапленне творчасцю. Нават не хочацца, каб студэнцкія гады заканчваліся.

Вакалістка гаворыць, што важную ролю ў прафесійным становленні адтывае і падтрымка блізкіх. Хоць той факт, што ў сям’і расце творчая асоба, і быў нечаканым для бацькоў — патомных настаўнікаў і лекараў. Але родныя заўсёды падыховалі пачынанні дачкі і шпир з’яўляюцца яе галоўнымі фанатамі.

— Асобна хацелася б падзякаваць педагогу, дацэнтку кафедры эстраднай музыкі БДУКМ Таццяне Мікалаўне Дробышвай, — падкрэслівае Ангеліна. — Яна сапраўды прафесіянал. Навучыла мяне ўсім, што я зараз умею.

СІЛА СЯБРОўСТВА

Наглядзячы на малады ўзрост, Ангеліна мае вялікі досвед вакальных спаборніцтваў. Сёлета спявачка заваявала Гран-пры рэспубліканскага конкурсу “Агонь моладзевых талентаў” у рамках міжнароднага фестывалю мастацтваў “Славянскі базар у Віцебску”, прыняла ўдзел у XXIII Нацыянальным конкурсе маладых выканаўцаў беларускай эстраднай песні фестывалю “Маладзё — за Саюзную дзяржаву” выступіла талентамі дзючыны таксама прызналі спявачкаю.

— Фестываль пакінуў самыя цёплыя ўражанні і застаўся ў памяці надоўга, — расказвае вакалістка. — Кожны дзень быў напоўнены яркімі падзеямі. Смаленск — прыгожы горад з багатай гісторыяй і добразачлівымі людзьмі, якія гасцінна сустрэлі нашу дэлегацыю. Вакальны конкурс праходзіў у атмасферы сяброўства і ўзаемапавагі. Удзельнікі дапамагалі аднаму аднаму і весела бавілі час. Я паспела пазнаёміцца з многімі калегамі, з якімі абавязкова працягну падтрымліваць стасункі.

З УДЗЯЧНАСЦЮ

Паводле парады свайго педагога Ангеліна заявіла на конкурс песню Яўгена Алейніка і Юліі Быкавай “Дзякую” і кампазіцыю “Птушка” з рэпертуару Ані Лорак. Выбар аказаўся ўдалым, бо менавіта гэты рэпертуар дазваляў дэманстраваць тэмбр і вакальны дыяпазон, усеабакова дэманстраваць журы выканальніцкае майстэрства.

Выступілі паспяхова!

З шэрагам узнагарод вярнулася дэлегацыя нашай краіны з XVII фестывалю “Маладзё — за Саюзную дзяржаву”, што праходзіў з 11 па 15 верасня ў Смаленску.

Цэнтральны падзей форуму стаў конкурс выканаўцаў маладзёжнай песні. Вакалісты прадставілі на суд журы кампазіцыі, у якіх раскрылася тэма любові да Радзімы, свайго краю, павагі да гераічнага мінулага братэрскіх народаў. Па выніках спаборніцтва прызавыя месцы занялі выканаўцы з абедзвюх краін. Сярод беларусаў на 1-м месце ўзнікла Ангеліна Самалёва (дыплом І ступені), Дар’я Чэслаўская (дыплом ІІ ступені) і Аляксандра Кандрашэнка (дыплом ІІІ ступені).

Упершыню ў рамках фестывалю прайшоў конкурс харэаграфічных калектываў. Удзел у ім для прадстаўнікоў нашай краіны таксама аказваўся паспяховым.

РУХ НАПЕРАД

— Ангеліна прызначае, што заўсёды выходзіць на сцэну з хваляваннем. — Перад выступленнем мне трэба паставіць у адзіноце, пабыць сам-на-сам са сваімі думкамі. А калі ўжо бачу багатую гісторыю і добразачлівымі людзьмі, якія гасцінна сустрэлі нашу дэлегацыю. Вакальны конкурс праходзіў у атмасферы сяброўства і ўзаемапавагі. Удзельнікі дапамагалі аднаму аднаму і весела бавілі час. Я паспела пазнаёміцца з многімі калегамі, з якімі абавязкова працягну падтрымліваць стасункі.

Вакалістка падкрэслівае, што кожнаму спевачу трэба сфарміраваць і захаваць уласную сабытнасць, але і павучыцца выканальніцкай культуры ў вядомых артыстаў не перахалдзе.

— Слухаю і поп-музыку, і рок-н-рол, і фолк-кампазіцыі беларускіх і замежных выканаўцаў, — адзначае Ангеліна. — Нямаю часу аднаго прагляду жывых выступленняў зорак, нешта бяру для сябе, але стараюся ствараць уласны непатуворны стыль. Веру: калі дакладна вызначыць моту і рупліва працаваць, можна прайсці да прафесійнага поспеху, якім бы ён далёкім у пачатку шляху ні здаваўся.

Даніл ПУЎКАРЭЦ
Фота Кацярыны БАБКО

Як стваралі айчыны “Код да Вінчы”

Нацыянальная кінастудыя “Беларусьфільм” сумесна з расійскімі калегамі рыхтуе прэмеру фільма “Чорны замак” па матывах рамана Уладзіміра Караткевіча “Чорны замак Альшанскі”. Які плён прынесла агульная справа, даведзілі на спецыяльным перадапказе.

Здымкі стартвалі ў красавіку мінулага года. Але праца над праектам пачалася задоўга да гэтага. Разгледзілі творы розных беларускіх класікаў, аднак ідэя прадзюсара і аўтара сцэнарыя Глеба Шпрыгава адпавядае для вялікага экрана знакамты раман “Чорны замак Альшанскі” паддалася найбольш выйгрышной. Тут і эхшн, і дэтэктыў — усё, што патрэбна сучаснаму глядачу. Рабыць экранізацыю не адважыліся: вялікі аб’ём літаратурнага тэксту не глядзецца ў кіно. Нават калі эксперымент атрымаўся б, прыйшлося б ствараць серыял — так шмат было матэрыялу. Вырашылі зрабіць па-іншаму, але пакінулі асноўную сюжэтную канву і закладзеную Караткевічам мараль: “Не ведаючы мінулага, народ не мае будучыні”.

Маштабы здымак велізарныя: больш за 50 лакацый — як гістарычных мясцін і натуральных пляцовак (наштатал замкавых комплексах у Міры і Нясвіжы), так і дэкарацый у павільёнах.

Мастак-пастаноўшчык Наталя Навоенка жартуе, што ў яе кабінце, як у дэтэктыўным агенстве, на сцяне вясела карта, скрэслена схемамі

перамяшчэння галоўных герояў і абуджана фатаграфіямі з розных куткоў краіны. Галоўная заслуга творцы — інтэр’еры Альшанскага замка, адноўленыя на “Беларусьфільме”.

— Гісторыка-культурны архітэктурны фонд моцна падарпеў падчас трагічных падзей, якія адбыліся на тэрыторыі Беларусі. І каб аднаўляць мінулыя будынкі, спатрэбілася палімаць усю гістарыяграфію краіны. Большасць нашых славутасцей былі зацверджаны ў здымках, але асноўную дэкарацыю Чорнага замка будавалі ў павільёне па чардажах. Не абмыліся і без майго мастацкага бачання, — распавядае Наталя Навоенка.

— “Чорны замак” — інтэраактыўны праект. У вытворчасці фільма прынялі ўдзел расійскія актёры. У здымачную групу ўвайшлі расійскія рэжысёры, грузінскі апэратар і беларускія кінематграфісты. Роль судзі Станкевіча ўвасобіў на экране народны артыст Расійскай Федэрацыі, заслужаны артыст Узбекістана Віктар Вяржбіцкі.

— Я люблю кіно, дзе прысутнічаюць пэўныя гістарычныя падзеі. У такіх карцінах для мяне як для актёра нават кашую і грым дапамагаюць жыць персанажам і фантазіраваць, каб зрабіць яго вобраз насычаным і аб’ёмным, — дзеліцца ўражанямі ад здымак Віктар Аляксандравіч.

Са словаў рэжысёра Кірыла Курзіна, аўтары імкнуліся захаваць беларускую аўтэнтычнасць. Акрамя таго, важным для стваральніцкага было не перабраць са спецэфектамі:

— Што тычыцца камп’ютарнай графікі, мы вырашылі выкарыстоўваць яе мінімальна, паколькі баяліся страціць за ёй самае галоўнае — чысціню і характэрнае беларускае пейзажаў. Усе гістарычныя лакацыі, якія даваліся аднаўляць, мы стараемся зрабіць не толькі праўдзівымі, але і максімальна маляўнічымі, — распавядае майстра.

Карціна распавядае пра маладога прафесара гісторыі Антона Косміча (Яўген Шварц), які аказваецца ўцягнутым у вяр мінулых падзей, што бярэ пачатак у першай палове XVII стагоддзя і звязаны з выкраданнем казны змоўшчыкаў супраць польскага караля.

— Нам удалося сумясціць дзве рэальнасці — гістарычную і сучасную — у адным яркім дэтэктыўна-рамантычным сюжэце, а глыбокая павага да гістарычнай праўды, закладзеная ў раманах і ў фільме, дазваляла атрымаць унікальныя сляды сучасных ідэй і шэраг незвычайных арыгінальных кінематграфічных вобразаў, — сцвярджае прадзюсар і сцэнарыст Глеб Шпрыгаў.

Станоўчым момантам фільма стала актёрская праца Віктара Вяржбіцкага, досыць шчыра і натуральна ігра Веранікі Усцімавай. Кампліментарна заслугоўвае і выканаўца галоўнай ролі Яўген Шварц, чый талент, тым не менш, змог праявіцца на экране ў поўным аб’ёме. Запомніцца глядачу і неадназначныя героі Яўгена Стыхіна. Вобраз антаганіста-псіхатрапаўта выклікае напружанне, непрыязнасць, адкрытую нязнаць. Значыць, актёр са сваёй задачай справіўся.

“Чорны замак” — гэта вядомыя прыгоннікі дэтэктыў з элементамі гістарычнай драмы, фэнтэзі і нават містыкі, які можна назваць годнай працай беларускіх і расійскіх кінематграфістаў. Зроблена яна з душой і любоўю — да кіно, да нашага народа.

Яўгена ГАБЕЦ
Ілюстрацыі: кадры з фільма

Што думае чытач пра газету?

Нашы журналісты правялі даследаванне чытацкай аўдыторыі з Салігорска і гатовыя падзяліцца вынікамі.

Галоўная мэта анкетавання — высветліць узровень задавальненасці тэматыкай публікацый і візуальным афармленнем газеты. У даследаванні ўдзельнічалі супрацоўнікі краязнаўчага музея, раённай цэнтральнай бібліятэкі і яе філіяла — дзіцячай. Рэспандэнтам прапанавалася анімавана капазна на 13 пытанняў як закрытых, так і адкрытых тыпу. Большасць апытаных — жанчыны ва ўзросце ад 35 да 55 гадоў.

Чытацкі стаж нашай аўдыторыі, як высветлілася, доволі разнастайны. Некалькі рэспандэнтаў пазнаёміліся з газетай праз асобна нядуна (некалькі месцаў назвалі), іншыя — дзясяткі гадоў таму.

Каля 30% апытаных указалі, што чытаюць газету ад першага да апошняга радка. Астатнія зацікаўлены ў асобных рубрыках і матэрыялах аб актуальных культурных падзеях Беларусі. У якасці любімых тэм вылучаюць народныя традыцыі і абрады, падарожжы, жыццё рэгіёнаў і пытанні захавання ды ўзагадзін гісторыка-культурнай спадчыны. Работнікі бібліятэчнай сістэмы таксама адзначылі, што спадзіваюцца на больш актыўнае асветленне сваёй прафесійнай сферы на старонках “Культуры”.

Каля 80% удзельнікаў анкетавання аддаюць перавагу менавіта друкаванай газеце, а не яе версіі ў інтэрнэце. Артыкулы, рэпартажы і інтэр’ю карыстаюцца найбольшай папулярнасцю, нататкі і замалёўкі ў якасці любімых жанраў чытачы называюць краўду ралей. Аб’ём газеты, як і колькасць ілюстрацый, задавальняе абсолютную большасць аўдыторыі.

Калектыву ралейкі выказвае пазыкву кожнаму удзельніку апытання. Сумеснымі намаганнямі мы зробім нашу газету больш цікавай і якаснай!

Спявайце, маладыя таленты!

Шлях фальклорнага ансамбля "Травень" пры Магілёўскім дзяржаўным каледжы мастацтваў багаты на перамогі ў міжнародных фестывалях і конкурсах. Летась калектыў стаў лаўрэатам творчага спаборніцтва "Маладыя таленты Беларусі" і быў удастоены стыпендыі спецыяльнага фонду Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь па падтрымцы таленавітай моладзі. Як выхоўваць у вучнях любоў да мастацтва, традыцыйнай культуры і Радзімы, расказала нязменны кіраўнік ансамбля Юлія Шабанова.

— Юлія Міхайлаўна, калі вы ўпершыню акуліліся ў свет музыкі?

— Захапляцца спевамі я пачала ў дзяцінстве. Таму мяне часта можна было ўбачыць на школьнай сцэне падчас розных конкурсаў і ўрачыстасцей. А ў трэцім класе да нас на ўрок завітаў настаўнік з акардэонам у руках. Не перадаць словамі, наколькі мне спадабалася тое маленькае выступленне! Я ўлюбілася ў гэты інструмент, яго гучанне і вырашыла ісці ў музычную школу. Шэсць гадоў навевала заняткі і паралельна акампанавала вакальным ансамблям на разнастайных гарадскіх канцэртах.

— Як сталі педагогам?

— Пераязд эстафеты ў сваёй выкладчыцы з Магілёўскага каледжа мастацтваў пасля навучання на харавым аддзяленні. Яна прапанавала паспрабаваць сілы ў ролі на-

стаўніка. Сёння магу адзначна сказаць: педагогіка — маё прызвание.

— У чым бачыце сваю місію?

— На ўласным прыкладзе паказваць, як любіць беларускую народную песню, каб зараджаць гэтым пачуццём гледача. Кожнае выступленне ансамбля я імкнуса зрабіць яркім, унікальным, запамінальным для праслаўлення культурнай спадчыны Беларусі. Надаўна, напрыклад, мы паставілі нумар на мазычную абраду "Заручыны". Падрыхтоўка аказалася неверагодна насычанай і цікавай для дзяцей, ды і публіка ўспрыняла работу на ўра.

— Як фарміруецца калектыў?

— "Травень" — неад'емная частка адукацыйнага працэсу. Таму ў асноўным у гурт трапляюць тыя, хто навучаецца на спецыяльнасці "Дыржыраванне (народны хор)" і асвойвае дысцыпліну "Фальклорны ансамбль". Некаторых дзяцей я запрашаю сама, калі бачу добрыя вакальныя даныя.

— А што ўяўляе сабой рэпертуар?

— І слухачу, і навучэнцам — па маім назіранні — больш падабаецца жанравая разнастайнасць, таму выкарыстоўваем у выступленнях не толькі фальклорныя творы, але і аўтарскія апрацоўкі народных песень. Канчатковы выбар залежыць ад тэматыкі мерапрыемстваў і конкурсных патрабаванняў. Але галоўны прыныш — захаванне і папулярызаванне нацыянальнай культуры праз выхаванне ў моладзі любоўі да Беларусі.

— Неаднойчы "Травень" станаўдзся прызерам міжнародных фестываляў і конкурсаў, у тым ліку і за мяжой. У чым сакрэт такога поспеху?

— Адказ у трох словах: парэзумненне, узаемапавага і дысцыпліна. Менавіта спалучэнне гэтых прынышаў у рабоце з калектывам прыносіць на-спраўднума каштоўны плён.

— Якое выступленне можае назваць самым значым і яркім?

— Кожны выхад на сцэну запамінаецца асаблівай, непаўторнай атмасферай. Разам з тым радыёконкурс "Маладыя таленты Беларусі", дзякуючы якому мы здабылі патрымку і прызнанне на ўзроўні

дзяржавы і былі удастоены прэміяй спецыяльнага фонду Прэзідэнта, лічу самым значымым.

— З якой праграмай узялі дыплом І ступені?

— У першым туры — алборачым — выконвалі беларускую народную песню "Вечарынянка" з аўтарскай апрацоўкай. Далейшнія два этапы праходзілі ў Доме радзі ў Мінску і атрымаліся дастаткова кантрастнымі на эмацыйным узроўні. У другім туры мы выступілі з вясёлай і палымнянай "Як пасею Андрэй грэчку", а ў трэцім прадставілі лірычную "Чарвоную вішню", якая вылучаецца меланхалічнасцю.

— Наколькі складана далася галоўнаму перамогу?

— Падрыхтоўка да конкурсу была веліма актыўнай: рэпаўторнай атмасферай. Разам з тым радыёконкурс "Маладыя таленты Беларусі", дзякуючы якому мы здабылі патрымку і прызнанне на ўзроўні

Анастасія Кулева, уздальніца ансамбля (4 курс Магілёўскага дзяржаўнага каледжа мастацтваў):

— Моманты, калі ты з заміраннем сэрца і адначасова з моцным жаданнем зараджаць навакольных сілай музыкі выходзіш да публікі, асабліва каштоўныя. Па-спраўднума яркава мне запамінаўся радыёконкурс "Маладыя таленты Беларусі". Як і многія ўдзельнікі, я моцна хвалялася перад выступленнем, але дзякуючы патрымцы Юліі Міхайлаўны і дружнасці калектыва настроіцца на поспех было лягчэй. Пасля такіх значных перамог з'яўляцца памкненне расці і ўдасканальвацца, каб дасягнуць новых вышынь.

Фальклорны ансамбль "Травень"

Алег Хмялькоў

Дырктар Магілёўскага абласнога метадычнага цэнтру народнай творчасці і культурна-асветнай работы, старшыня Рэспубліканскага савета па пытаннях клубнай дзейнасці і народнай творчасці пры Міністэрстве культуры Рэспублікі Беларусь, член Савета па культуры пры Міністэрстве культуры Рэспублікі Беларусь, дэлегат VII Усебеларускага народнага сходу.

Указам Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь №351 ад 9 верасня 2024 г. дырктар Магілёўскага абласнога метадычнага цэнтру народнай творчасці і культурна-асветнай работы Алег Хмялькоў узнагароджаны медалем Францыска Скарыны.

Алег Фёдаравіч нарадзіўся 26 чэрвеня 1974 года ў горадзе Бялынічы.

1974

2000

Скончыў Беларускі ўніверсітэт культуры, а ў 2014-м — Акадэмію кіравання пры Прэзідэнце Рэспублікі Беларусь.

▲ З 2010 года калектыў цэнтру — аўтар канцэртнага рэспубліканскага свята "Купалле" ("Александрыя збірае сяброў")

2006

Алег Фёдаравіч узначаліў Магілёўскі абласны метадычны цэнтр народнай творчасці і культурна-асветнай работы. За 18 гадоў пад яго кіраваннем калектыў стаў адной з вядучых устаноў Беларусі, рэалізавана вялікая колькасць культурных і культурна-даследчых праектаў, якія ўзбагацілі культурнае жыццё Магілёўшчыны і краіны. Па выніках працы цэнтр шэсць разоў заносіўся на абласную Дошку гонару, за 2016 год — на Рэспубліканскую дошку гонару, мае мноства іншых узнагарод.

2012

Пачынаючы з 2012-га раз на два гады на базе цэнтру праводзіцца Міжнародны форум "Традыцыйная культура як стратэгічны рэсурс устойлівага развіцця грамадства". Ідэя стварэння ўнікальнай для Беларусі міжнароднай дыскусійнай пляцоўкі па пытаннях захавання традыцыйнай культуры належыць Алегу Хмялькоў.

Дыплом за перамогу ў рэспубліканскім конкурсе на найлепшы культурны праект патрыятычнай тэматыкі Алег Хмялькоў, урочыў міністр культуры Рэспублікі Беларусь Анатолій Маркевіч (2023)

2016

Алег Хмялькоў стаў пераможцам рэспубліканскага конкурсу "Чалавек Года культуры" ў намінацыі "Клубная дзейнасць". У 2022-м — абласнога конкурсу "Чалавек года Магілёўшчыны".

2023

Магілёўскі абласны метадычны цэнтр народнай творчасці і культурна-асветніцкай работы ўзнагароджаны Спецыяльным дыпломам Пастаяннага Камітэта Саюзнай дзяржавы "За творчае ўвасабленне ідэй дружбы народаў Беларусі і Расіі". Цэнтр наладзіў шырокія кантакты з краінай постсавецкай прасторы, ажыццяўляе мэты Саюзнай дзяржавы, заклучыў 18 пагадненняў аб культурным супрацоўніцтве з установамі культуры Расійскай Федэрацыі.

▲ Фестываль творчасці людзей з інваліднасцю "Разам мы зможам больш" (2022)

Фестываль творчасці людзей з інваліднасцю "Разам мы зможам больш" сёлета пройдзе трэці раз. Ганаравая місія правядзення гэтага мерапрыемства Саюзнай дзяржавы даверана ўстанове з 2017 года.

Асабістыя ўзнагароды Алега Фёдаравіча Хмялькова: Ганаровыя граматы Адміністрацыі Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь, Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь, Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь, нагрудны знак Міністэрства культуры, Ганаровы знак Беларускага прафсаюза работнікаў культуры.

Сцены са спектакля "Бацькі і дзеці"

“Белая Вежа”: бацькі і дзеці

Вынікі XXVIII Міжнароднага тэатральнага фестывалю “Белая Вежа” падвялі 15 верасня. Найлепшым з 22-х спектакляў з сямі краін крывікі назвалі музычную камедыю “Ляшун” Нацыянальнага тэатра Рэспублікі Кімі. А чым вылучыліся гаспадары?

Адкрываўся форум пастаноўкай “Бацькі і дзеці” Брэсцкага акадэмічнага тэатра драмы. За выкананне ролі Югена Базарава быў узнгароджаны вядучы артыст тэатра Міхал Ільч. Спектакль апраў задаў фестывалю высокую мастацкую планку і скіраваў да абмену думкамі, на каго трэба сёння арыентаваць хрэстаматыійны творы: на школьнікаў, якія замест чытання літаратуры прайдуць паглядзець яе тэатральную версію, ці на старэйшае пакаленне, здольнае аналізаваць розныя інтэрпрэтацыі. Між тым умейце параўноўваць кнігу з пастаноўкай ці фільмам па ёй — першы крок да развіцця мыслення. Так што культурнае і даўнейшым абмеркаваннем убацанага будзе, безумоўна, карысным. Амбяркоўваць жа ў бросківай версіі ёсць што!

Дзеянне перанесена ў сучаснасць, таму многія акцынты змясціліся, а характары герояў перасэнсаваліся. Інсцэніроўку паводле рамана Тургенева зрабіў расійскі кінарэжысёр і сцэнарыст Уладзімір Якіанін. А пастаноўка спектакля Сяргея Шчадрын, таксама з Расіі. Сумесны праект!

Інтрыге ўжо сам пачатак, першыя хвіліны відовішча. На вылізным плоце, якім замест завесы закрыта сцена, з’яўляецца неверагодна прыгожае відэа сажалкі з жабамі. Ці ж можна рэзаць такую мілату? А Базараў, як усё памятаюць з тургенеўскага рамана, толькі гэтым і займаўся. Так у спектаклі міжволі ўзнікне дадатковая тэма — экалагічная. Не прадугледжаная Тургеневым, але ж такая актуальная сёння! Следам — сусветны шэраг тэматычных адгалінаванняў. Злева з’яўляецца Мужык (Алег Бузук), які пазней будзе пераўтваравацца ў розных персанажаў — ад бармена да гэтакага “канферансе”, што аб’яўляе сцэны і месца дзеяння. Справа — вальжына-іранічны Юген Базараў (Міхал Ільч): “Ну што, мужык, выкаладай мне сваю філасофію. Што ёсць ваш свет?”

Праз гэтае пытанне увесь спектакль становіцца спаціжэннем свету і сёбе самога. Праблематыка “лішняга чалавека”, уласцівая раману, ступае месца разгатам пра сэнс жыцця. Цэнтральны герой надзелены псіхалогіяй шпіджого падлетка, блізкай яго аднагодкам-тынейджерам, Мікалаем Кірसानава (Сяргей Пяткевіч) і Фенечкі (Яўгенія Гаду) з яе шырока расшлюшчанымі вачыма, поўнымі захапленням. Куды больш сур’ёзны чыліва па характары брат Мікалая — Павел Кірसानаў (Аляксей Шарбакоў). Даволі экстравагантная і адначасова краўнальная ў сваёй адзіноце сцёхна на сестраў Адзіночковых (Тамара Ляўчук). На нашых вачах разортрва-

ная прыродай здольнасці. Ці ж не важны мэсэдж для сучаснай моладзі?

Спектакль дэманструе спектр жыццёвых сэнсаў і каштоўнасцей. Каханне, сям’я, дзеці, падтрымка адно аднаго — для старэйшага пакалення. Баўленне часу ў начных барах — для “залатой моладзі”, якая прадстаўлена сатырычнымі вобразами Кукшыной (Вольга Клімук) і Сітнікова (Вячаслаў Цыцкоўскі). Яўген як сапраўдны нігіліст адмаўляе усё. Ды яго не мінае каханне. Абранніца ж героя Ганна Адзіночкова (Ташыяна Строк) — тыповая “дынама-машына”: спакучнае загадкавае і моцным характарам, а заўважыўшы ў Югене сапраўдны пачуцці, ахалюджвае лезвінай аб’якаваасцю, стомленасцю жыцця.

Бацькі Яўгена (Міхалай Маршын і Ташыяна Зельніко) паўстаюць, як і ў рамане, заміланай парай. Мані ўвесь час прыніскае да сёбе то падушку, башчым гэта дзіця, то каструлю як сімвал хатняга шпіла і дабрабыту. Ціхім, утульным, папраўдзе шчырым каханнем азораны стасункі Мікалая Кірसानава (Сяргей Пяткевіч) і Фенечкі (Яўгенія Гаду) з яе шырока расшлюшчанымі вачыма, поўнымі захапленням. Куды больш сур’ёзны чыліва па характары брат Мікалая — Павел Кірसानаў (Аляксей Шарбакоў). Даволі экстравагантная і адначасова краўнальная ў сваёй адзіноце сцёхна на сестраў Адзіночковых (Тамара Ляўчук). На нашых вачах разортрва-

еца каханне Аркадзя (Дзмітрый Башок) і Кацірыны Адзіночковай (Ташыяна Васількова). Юнак усё не можа прызнацца дзючыне, шукае, да не знаходзіць словы — і просіць дапамогі ў залы. Звычайкі інтэрактыў? Не толькі. Менавіта гэты выхад да публікі сімвалізуе сувязь пакаленняў бацькоў і дзяцей: маўляў, не усё страчана! Бо артыст зьяртаецца па парадку не да сваіх аднагодкаў, а да людзей сталага веку. І знаходзіць параўменне.

У працы расійскага мастака-пастаноўчыка Міхала Гербера заўважная тонкая сімволіка колеравай палітры: героі і іх сямейныя, сяброўскія групыкі пазначаны тундай фарбай і яе ацэнены, што выніе за сабой багаты асацыятыўны шэраг і дапаўняе разгатам гледача над убачаным.

Пры абмеркаванні спектакля запрашаныя на фестываль крывікі былі аднадушныя ў тым, што пастаноўка стала значным крокам наперад для Брэсцкага тэатра і яго артыстаў, многія з якіх паўсталі ў называльнай амплуа, знайшлі нечаканыя рысы ў абмалеўцы персанажаў.

Тэатр адзначыў 80-годдзе і кастрычніка. Да падзеі будзе адкрыты музей. І гісторыя тэатра — таксама сваесабытвая “бацькі і дзеці”, сувязь пакаленняў, пераемнасць найлепшых традыцый і шляхі ў невядомае.

Надзея БУНЦЭВІЧ
Фота з архіва тэатра

“Баявая” канцэртная адзінка

Заслужаны аматарскі калектыў Рэспублікі Беларусь народная студыя эстрадных спеваў “Крэатыў” — візітка гарадскога Палаца культуры “Орша”. І студыя, і ўстанова кіруе Алена Дземух. Такія, як яна, называюць сапраўднымі прафесіяналамі. Вынікі яе работы ўражваюць гледачоў і выклікаюць павагу калег. Алена падзялілася з намі сакрэтамі поспеху.

— Я заснавала студыю ў 2000 годзе. Пяршапачаткова гэта быў зусім невялікі гурт дзяцей старэйшага школьнага ўзросту і працоўнай моладзі. У 2005-м мы атрымалі званне “Народны”, а летась сталі заслужаным калектывам.

Сёння ў “Крэатыўе” больш за 40 удзельнікаў. Сярод іх — тэня, каго я давала за маленства, хто ўжо прывёў сваіх дзяцей. Ёсць заўсёданнікі, з якімі мы разам амаль з дня заснавання. І кожны год прыходзіць навічка. Асноўны канцэртны склад — дарослая, якія працуюць у арганізацыйных і на прадыёмствах горада. Для дзяцей і падлеткаў створаны шоу-гурт “Тынейджары” і вачальная студыя “Вечны рухавік”.

Артысты ў асноўным — аматары, акрамя малалдых спецыялістаў, якія шчыруюць у Палацы культуры і адначасова ўдзельнічаюць у калектыўе. Гэта Анжэла Сіманенка, якая рыхтуе малодшую групу. Яна вучылася на спецыяльнасці “Мастацтва эстрады (спевы)” у Магілёўскім дзяржаўным каледжы мастацтваў. А хормайстар Ірына Ліжўская — выпускніца Наваполацкага дзяржаўнага музычнага каледжа. У нашай установе так прынята: калі працуюць з калектывам, значыць, з’яўляецца яго часткай і ў канцы артыста — удзельнічае ў якіх-этрах, конкурсах. Я сама выступаю і сольна, і ў складзе ансамбля.

— Калектыў мае званне заслужанага. Якім быў шлях да ганаровага статусу?

— Заўсёды шмат працуем, стараемся. З 2017 года нашы салісты пастаянна праходзяць у фіналы ўсіх асноўных эстрадных конкурсаў Беларусі. Мы спрабуем ствараць для артыстаў арыянальны рэпертуар.

Напрыклад, у тандэме з кампазітарам Аленай Атрашкевіч я напісала песню для нашага саліста Андрэя Ката, які выступіў у фінале Нацыянальнага конкурсу малалдых выканаўцаў беларускай эстрады песні ў Маладзечне (2024). Вынікі студыйцаў вельмі годныя.

— Што рухае людзей, якія прыходзяць у “Крэатыў”? Чым гурт прывабляе?

— У навічкаў я пералудзіць пытаюся пра мэту. Проста спяваць — не пасуе. Мэта — як мінімум запісаць трэк для каханана чалавека. Для ўсіх нашых удзельнікаў важныя прызнанне гледачоў і зносіны ўнутры калектыва. Акрамя таго, выхаваныя атрымліваюць якасную падрыхтоўку: для падлеткава і дзіцячага складу прадугледжаны заняткі па вакале, ансамблевым спеве, акцёрскім майстэрстве і сцэнічным руху. Многія затым звязваюць шлях з творчай прафесіяй. Некаторыя займаюцца ў нас па 15 гадоў і больш. Людзям гэта падабаецца, тое ўжо частка іх жыцця.

У нас выдатныя ўмовы для навучання і гуказапісу. Праекты кабінетаў, сцэны мы распрацоўвалі разам з калектывам Палаца культуры, са спецыялістамі па гукавым і светлавым абсталяванні.

Што асабліва важна, гурт выкарыстоўвае пэўную метадку. Мы нацэлены на вынік, які будучы азначае шматлікія гледачы масавых мерапрыемстваў і прафесійнае журы розных конкурсаў. Наша залада — падрыхтаваць артыста, які выйдзе на сцэну і годна выступіць у фінале. Студыя пры Палацы культуры “Орша” — гэта “баявая” канцэртная адзінка, якая пастаянна залезнічана ў гарадскіх, раённых урачы-

тасцях. “Крэатыў” далучаецца і да абласных, міжнародных мерапрыемстваў. Напрыклад, надаўна нашы салісты пабывалі на адукацыйным заездзе арт-кластара “Гаўрыда” для творчай моладзі Беларусі і Расіі “Саюзная дзяржава: мастацтва быць разам”.

— А якія з апошніх падзей уразілі менавіта вас?

— Музычная акадэмія Ларысы Доінай у ліпені арганізавала ў Мінску інтэнсіўны курс для вачальнікаў і педагогаў з Арменіі, Беларусі, Казахстана, Кыргызстана і Узбекістана. Мы праісцілі прайсці конкурсы албор і трапіць у пяціроў выкладчыкаў ад нашай краіны, якія запрасілі паўдзельнічаць бясplatна.

Сакрэтамі майстэрства з намі дзяліліся настаяніца акадэміі. Вынікам стаў гапа-канцэрт у Палацы Рэспублікі. На ім выступілі Ларыса Доіна і Прэзідэнткі аркестр Беларусі. А педагогі, якія далучыліся да курса, ў складзе зводнага хору выканалі песню “Вечер перамам” у аранжыроўцы Сяргея Архіпава.

У жыцці супрацоўніцтва працягнулася. Прайшоўшы конкурсы албор на закрыты педагогічны трэк, у расійскі Ніжні Ноўгарад на фестываль развіцця музычнай культуры “ДОЛНАФЭСТ” са мной адправіліся малалдыя спецыялісты Ірына Ліжўская і Дарыя Гусокова. А ў фінале вачальнага конкурсу ў рамках фестывалю паісцілі выступіць салісты студыі “Крэатыў” Валерыі Кавалеўскай.

Тыдзень быў напоўнены вачальнымі інтэнсівамі, творчымі сустрэчамі і новымі знаёмствамі. Праграма аказалася настолькі шчыльнай, што не хпіла часу паглядзець горад. Спалдзяюся, мы яшчэ вернемся...

Віктар ГАЎРЫШ
Фота з архіва студыі

Алена Дземух

(Зварызіне. Пачатак у “К” №№ 32, 33, 36, 2024)

Зачараваны родным краем

Працягваем раскрываць таямніцы жыццяпісу Вінцэнта Дмахоўскага — піянера айчыннага гістарычнага пейзажа. Геаграфія твораў аўтара ахоплівае Піншчыну, Навагрудчыну, Ашмяншчыну, Лідчыну ды іншыя мясціны. Апошняя ж, няскончаная праца прысвечана Слоніму. На жаль, гэтыя жывапісныя адбіткі беларускай мінуўшчыны зніклі без следу або аселі ў замежных музеях.

▲ Бікупл Казімір Дмахоўскі. Аўтар невядомы, 1850

▲ “Начны пейзаж з крыжам”. Вінтэнт Дмахоўскі, сяр. XIX ст.

▲ Кампазітар Станіслаў Манюшка. Малюнак Чэслава Манюшкі, пач. XIX ст.

▲ Паэт Уладзіслаў Сыракомля. Першы бюст Дмахоўскага. Малюнак Жана Ляфоса, 1856

▼ “Пажаړ у лесе”. Вінтэнт Дмахоўскі, 1860

ПЕРШЫЯ ЗАМОЎЦЫ

Складаючы біяграфію Вінтэнта Дмахоўскага, паэт Уладзіслаў Сыракомля карыстаўся мастаковым “дзённікам”. Майстар веў яго з моманту пераезду з Нагародавіч у Вільню (1837—1838) амаль да апошніх гаўдін жыцця (1862). Таму Сыракомлю не так складана было “лапіць у вяхах” творчы даробак сябра. Жывапісец старанна занатоўваў імяны замоўцаў, назвы прац і велічыню ганарараў (час ад часу).

Першым замоўцам выступіла сьпінна Радзівілаўская камісія, якая разбірала заблытаныя маейткіна і фінансавыя справы Радзівілаў і Вітгенштэйнаў. Што гэта былі за “некалькі карцін”, выкананых Дмахоўскім, невядома, але яны, думаемся, звязаны з радзівілаўскімі ўладанямі. Адначасова бікупл Казімір Дмахоўскі заказваў у пляменніка два пейзажы. Магчыма, на іх жывапісец выявіў дзядзькавыя родныя мясціны на Браслаўшчыне (маейтак Забалюшо).

Прагнам супрацоўніцтва з Радзівілаўскай камісіяй (спыніла дзейнасць у 1838-м) сталі звыноў ўжо непаздрана ад Людвіга Вітгенштэйна, мужа княжны Стэфаніі Радзівілаў. За першы відарыс салона палаца ў Варках граф шчодро ахвяраваў мастаку 180 рублёў, а за вышук Закрэта яшчэ 120 рублёў. Для творцы, які прыхаў (разам з жонкай і дзецьмі) скараць Вільню, маючы 14 рублёў у кішэні, гэта была сур’ёзная падтрымка. У 1840-м Дмахоўскі яшчэ тройчы намалое для графа Варкі. З гэтых работ захавалася “Вілія ў Вярках”, якая сёння выстаўлена ў адным з музеяў Літвы пад змененай пасля вайны назвай — “Нярыс у

Вярках”. У тым жа годзе для княгіні Даларукавай Дмахоўскі напісаў інтэр’ер палаца генерал-губернатора і від на Вільню з Буфалавай гары. А яшчэ былі мініяцюры, дробныя акварэльныя партрэты і выява палаца Ленскіх у Вашкевічах (захавалася). У 1843-м, акрамя карціны “На радзіме. Нагародавічы”, мастак стварыў тры відарысы вільнянскага батанічнага саду для пані Кублічкі, а для пана Кастрэвіцкага — пяць выяў маейткі Арыяны (некалькі малюнкаў ацалела). Талды ж майстар пачаў вільню працу, на якой адлюстравуў Вільню з боку Зялёнага амаста. А ў 1846-м для Ваналіна Пуслоўскага Дмахоўскі выканаў тры алукавыя пейзажы Марночушчыны. Менавіта гэты Пуслоўскі пабулаваў у Косаве знакаміты палац, які пасля рстаўрацыі не так даўно гасцінна адчыніў дзверы для наведвальнікаў.

СУПРАЦОЎНІЦТВА З ТЫШКЕВІЧАМІ

Пачалося яго з таго, што Дмахоўскі ўзяўся вучыць малонку маляра графа Міхала Тышкевіча. Але не толькі з ім кантактаваў мастак. У 1847-м Дмахоўскі стварыў выявы некалькіх вялікалітвянскіх замоўцаў — карціны замоўцу графа Яўстаха Тышкевіча. У 1851-м у Вільню вярнуўся Міхал Тышкевіч, і справы ў Вінтэнта пайшлі лепш: вучань заказаў у настаўніка два відарысы Вільні, выяву даліны Мішкевіча пад Коўнам і запляну вельмі шчодро (300 рублёў), чым забяспечыў жывапісцу свабоду творчасці. У гэты час Дмахоўскі намалываў некалькі варыянтаў пінскіх балот, а яшчэ задумаў адлюстраванне тое-сёе на матывах пэры Адама Мішкевіча “Пан Таўдэшт”. Аб’ектам цікавасці сталі тэры неабязных глухих пушчэў. Случаіны Сыракомля, такі ж знаўца роднай зямлі, ацаніў намаганні сябра: “Ніхто лепш ад Дмахоўскага не заплянуў у таямніцы літоўскай прыроды, ён быў ёй цалкам прасякнуты, яна жыла, квітнела ў яго ўб’еленні. Задума тая так прыхарала да сорна мастака і так усюды падабалася, што ён той матчыні (сэрца пушчы — *Zapę, ajm.*) у розных варыянтах у летнюю, восеннюю, зімовую пару шмат разоў мусіў паўтарыць (для графа М. Тышкевіча, для маршалка Р. Псанькі)”. У 1850-м у графа быў намалываў пейзаж з кармой на пінскіх балотах пры захадзе сонца. Бачна, што Пін-

шчына моцна захапіла Дмахоўскага, асабліва безмятная, страшная дрыгва.

1849 год для Вінтэнта стаў больш плённы. З’явіліся карціны з выявай капліцы цёмнай ночы (выканана для ксяндза-каноніка Залеўскага, пробашча Вастрабрамскага) і два відарысы расійскага паселішча ў Бурбішках (для жонкі генерала Мірковіча). Пуэна, элічна выглядала работа з хрэснаго ходам, са страляльнай з ручной зброй і гармата для таго ж Залеўскага. Для яго намаляваны і пейзаж з захалам сонца. А для знакамітага заслугамі перад жыхарамі Навагрудчыны Уладзіслава Брахюкага д’тар піша такую самую карціну і ноч на пінскіх балотах. Есць яшчэ згалак марскага пейзажа (для вільнянскага доктара Людвіка Урублеўскага). Ші гэта не палатно, вядомае як “Ноч на востраве Руген”.

У 1850-м варшавская прэса ізноў называе Дмахоўскага адным з самых выбітных мастакоў Літвы. Асабліва знаўцы вилучалі з яго пейзажаў “Руіны Ліскага замка”, “Апоўначы”, “Раніцу ў даліне пад Коўнам”, “Палескую вёску”, “Рэзурэкцыю явоскову” (адлюстраваны драўляны касцёл, плябанія з буслам і шэсце людзей у літоўскіх строях), кажуць, што творы Дмахоўскага патыхаюць праўдзівай краёвай прастаю.

АХОВА ПОНІКАЎ

У 1840-х адной з прыкмет часу сталі калекцыянаванне і ахова помнікаў старажытнасці. У 1848-м лекар Ян Вільнянскі (стваральнік серыі “Вільнянскі альбом”) пісаў: “У нас цяпер у саблізна абудзіўся густ да айчынных старавак пэры Адама Мішкевіча “Пан Таўдэшт”. Аб’ектам цікавасці сталі тэры неабязных глухих пушчэў. Случаіны Сыракомля, такі ж знаўца роднай зямлі, ацаніў намаганні сябра: “Ніхто лепш ад Дмахоўскага не заплянуў у таямніцы літоўскай прыроды, ён быў ёй цалкам прасякнуты, яна жыла, квітнела ў яго ўб’еленні. Задума тая так прыхарала да сорна мастака і так усюды падабалася, што ён той матчыні (сэрца пушчы — *Zapę, ajm.*) у розных варыянтах у летнюю, восеннюю, зімовую пару шмат разоў мусіў паўтарыць (для графа М. Тышкевіча, для маршалка Р. Псанькі)”. У 1850-м у графа быў намалываў пейзаж з кармой на пінскіх балотах пры захадзе сонца. Бачна, што Пін-

▲ Тытульны аркуш “Вільнянскага альбому” Яна Вільнянскага. Малюнак Вінтэнта Дмахоўскага, 1848

▲ “Вілія ў Вярках”. Вінтэнт Дмахоўскі, 1840

ПАРТРЭТЫСТ

Дмахоўскі, больш вядомы сёння як майстар пейзажа, працаваў і ў іншых жанрах. Прыкладам, есць звесткі пра два партрэты 1840—1850-х гадоў. На пачатку 1846-га вучні Вільнянскага семінары зварнуліся да мастака з просьбай намалываць іх настаўніка ксяндза Аляксандра Важаўскага. Жывапісец выканаў працу бліскава і ў тэрмін. Пазней на аснове карціны была зроблена і падалявана адрэсату літаграфія. Другі партрэт (нейкай Храповіцкай) напісаў Дмахоўскі ў 1854-м на мінеральных курортах у Станіслаўку. А вось ці належыць яго пэндзілю выява згаладка біскупа Казіміра Дмахоўскага (1850), какуль маейткі немагчыма. Але гэта імаверна, бо з дзядзькам мастак “супрацоўнічаў” і раней.

СКУЛЬПТАР

Вінцэнт Дмахоўскі спрабаваў сілы і ў скульптурным партрэце. І, які казалі сведкі, паспяхова. Вядома пра два бюсты сяброў творцы — паэта Юльяна Корскага і графа Міхала Тышкевіча. Работы вилучаліся дакадэмічна і падабствам да рэальных асоб. Аднак, на вялікі жаль, сяды скульптур згубіліся ў стагоддзі.

ДЭКАРАТАР СІЗНЫ

У 1854-м Вінтэнт наладжвае супрацоўніцтва з Вільнянскім тэатрам, што месціўся ў ратушы, падаўшыся на ўтаворы яго дырэктара — пакоўніка Геркулана Абрамовіча. Гэты чалавек быў вялікім аматарам оперы, таму пры ім такія спектаклі ставіліся часта. Сыракомля ў некраную працу Дмахоўскага зладвае тры оперы, дэкарацыі да якіх выкікалі ўсеагульнае захваленне. Першай стала “Галька”. Аўтар твора — зямляк і даўні сябра мастака кампазітар Станіслаў Манюшка. Далей былі “Фаварыт” (Гаятана Даніэлі) і “Гальянка ў Алжыра” (Джааіна Расіні). Калі заслона на “Гальянцы” паднялася, публіка ўбачыла пудоўны сад, які нібы д’таў у рознакаляровых хвалых святла, ды так забялася, што шалёнымі апладэмісентам ушанавала дэкаратара. Гэта была сапраўдная навінка. У Вільні такога раней не бачылі.

ЛІТАРАТУРНАЯ УСТРОЊЬ. НОВЫ СЛЕД?

Пішучы пра свой хатні збор твораў Дмахоўскага, Сыракомля згадаў малюнак згаду таго ж мастака — “Відарыс Вільнянскага семінары зварнуліся да мастака з просьбай намалываць іх настаўніка ксяндза Аляксандра Важаўскага. Жывапісец выканаў працу бліскава і ў тэрмін. Пазней на аснове карціны была зроблена і падалявана адрэсату літаграфія. Другі партрэт (нейкай Храповіцкай) напісаў Дмахоўскі ў 1854-м на мінеральных курортах у Станіслаўку. А вось ці належыць яго пэндзілю выява згаладка біскупа Казіміра Дмахоўскага (1850), какуль маейткі немагчыма. Але гэта імаверна, бо з дзядзькам мастак “супрацоўнічаў” і раней.

БРЫЦЯНСКІ ГРЭЧКАСЕЙ

У красавіку 1855-га, каб паляпшыць матэрыяльнае становішча, Дмахоўскі ўзяў у арэнду фальварак Брычанка пад Навагрудкам і пераехаў туды з Вільні разам з жонкай і шасцю дарослымі дзецьмі. Думаешца, у Брычанку мастак трапіў не без падказкі старога сябра — паэта Юльяна Корскага, які арэндаваў дом Мішкевічу ў Навагрудку. На жаль, прыцелі нідоўга былі разам: 11 (28) верасня 1855 года Корска, хворы на сухоты, памёр на руках Дмахоўскага.

“Але дарма марыў аб высокім запішы і свабодным духу белны твораў!” — сьвярджаў Сыракомля. Вылаткі ад якіх збег з Вільні жылі, зацэпілі, знайшлі яго і туд. Заняткі мастацтвам наступілі месца заняткам спрэчкам то з млынарком, то з шынкаром, то з гандлярам. Іх навалы на маленькі фальварак ламаці крылы музе аўтара. “Замест таго, каб пэндзілем на палатно замаляваць уражання сваёй душы, мусіў ён

у кнізе... нататак выпісваць гарцы прададзенага гароу і асьміны ячменю”, — адзначыў Сыракомля. Пасля трох гадоў у вёсцы засталася нямат работ Дмахоўскага. Гэта адін вилі-твор (сёння паліянаны за “Пана Таўдэшту” Мішкевіча, намалывана для Канстанціна Тугановіча) і некалькі малых акварэляў: відарысы велікакіяжскага замка, дом Міцкевіча ў Навагрудку, старая базыліянская царква ды сёе-тое. Гэтыя працы, акрамя сізны з Мішкевічавай пазмы, захаваліся.

У чэрвені 1857 года не без удзелу Дмахоўскага ў Навагрудку прыздажае на некалькі дзён кампазітар Станіслаў Манюшка, яго папелчон оперны спявак Ахілес Банюлазі ды два аркестры — вільнянскі (сябры Манюшкі) і аркестр графа Юзафа Тышкевіча. Станіслаў і яго каманда спыніліся ў Дмахоўскага ў Брычанцы. Каніэрт, што далі ў бильым дамніканскім касцёле кампазітара спявак, нідоўга абдуіся ў свядомасці навагрудчан (гл. “К” № 21, 2024). Але гэд музыкальнага дэсанта запомніўся яшчэ і таму, што неўзабаве град і саранча спустошылі вакольніцы палі і лясы. А сінцяг навалыніцы вятрак жаргоўся і падпаўліў мястэчка (так жартам пісаў Дмахоўскі ў лістах да Манюшкі). Дарэчы, сяброўства твораў у вырабаваў час; яны бывалі на хросце дзіяей адін у аднаго, Дмахоўскі вучыў малонку Альжбета, старэйшю дачку Манюшкі. Да таго ж Станіслаў прыхаўліў мастаку “Песню пра графа Мечку”, якая ўвайшла ў 12-ы хатні спейнік кампазітара (1908). Праўда, не зусім сразумела, чым быў выкіпаны такі выбар. Арыганальны твор Ле Roi d’Uvelot выйтгана паэта і шансанае П’ера Беранжа — палітычная сатыра на Наполеона. Пераклад з французскай зрабў Івану Бароўскі, колішні прафэсар Вільнянскага ўніверсітэта, чалавек, якога лічач адкрывальнікам Мішкевіча. А Сыракомля перавапшаў першакрыніцу і напісаў верш “Кароль Печвак”.

ВЯРТАННЕ Ў ВІЛЬНЮ

Страціўшы на земляробстве апошнюю грошы, у чэрвені 1858 года Дмахоўскі паехал у Вільню. Ізноў

пачалася бойка з жыццём. Ізноў дапамагі старая добрыя сявакі і сябры: ашмянскі маршалак Аўрэліян Дмахоўскі і вільнянскі маршалак Аляксандр Дамейка ўпрасілі Вінтэнта ўзяць на себе кіраўніцтва ўстановай, што размаляўвала салоні. Не пакінуў настаўніка ў складанай сітуацыі і Міхал Тышкевіч, які набыў некалькі алейных прац і за відарыс свайго маейткі з Астрашчынскім Гаравку запішыў 600 рублёў сэрбамі. Для Казіміра Дамейкі ў 1859-м мастак піша вакольніцы Пінска надвароўскага, а для Канстанціна Тугановіча — дзве акварэлі (пуэна, з Туганавічэў), яны мусілі ўвайсці ў альбом Уладзіслава Мішкевіча (сына паэта). А яшчэ ў 1861-м былі Трокі і Невіжскі замкі ды многая іншае.

ШКОЛА ПРЫГОЖЫХ МАСТАЦТВАЎ

Зрэдач у публікацыях, прысвечаных майстру, сінпла, адным радком, згадваешца намер Дмахоўскага, Ельскага і Русецкага адкрыць у Вільні мастацкую школу ў 1858 годзе. У кнізе даследчыцы Ірыны Свірыда прыводзіцца цікавая падрабязнасць, якія паходзяць з лістоў Канута Русецкага: “Стварэнне складваешца праект тэатральнай вялікай школы, у якой вучылі б малонку, жывапісы і скульптуры. Губернатар павінен стаць прэзідэнтам, настаўнікамі пакаліка прафэсара ўніверсітэта Ельскага (Каралія), мяне і Дмахоўскага. Залы будучы аделвенцы ў муках місінэраў, іх адрамантавалі на сабраванія грамадзянскіх грошы. Вітаўцінскі мастак і арыстатэц Міхала Тышкевіч, які абнаўяў за свой кошт набытыя неабходныя гіпсы і тавары”. Нарэшце праект школы быў зацверджаны. Тышкевіч унёс у яе фонд грошы, закінаў ішых рабы ахвяраванні. Адна хутка высветлілася, што заняты пачушча палі ў наступным годзе. Русецкі таёжні адмовіўся. Замест яго ў сакавіку 1860-га планавалі запрасіць Таўдэшту Гараўскага — выдатнага мастака, колішняга вучня Дмахоўскага, які збіраўся прыхаць з Парыжа. Але вялікія расходы, звязаныя з прыёмам імператара ў Вільні, затрымаці і рэалізацыю праекта. А далей пачаліся палітычныя ператварэнні, якія ўвогуле яго пахавалі.

АПОШНІ ШЛЯХ У НАГАРОДАВІЧЫ

Напрыканцы 1861-га здароўе жывапісца стала імкліва пагаршацца. Хвароба (рак) набыла пагрозлівы характар. Хоць Вінтэнт Дмахоўскі і хаваў пакуты ад сяброў, яны бачылі, што канец зладзіцца хутка.

Надшыню 1862 год. Уначы 6 сакавіка (22 лютага) мастак сканаў на руках блізкіх. Праз нянь дзён туну Дмахоўскага перанеслі ў капліцу на вільнянскіх могілках Росы. А 17 сакавіка на сямейных могілках у Нагародавічах у прысутнасці родных, сяброў і высокіў майстра адлаці ўсталяваць дакладную дату смерці і месца пахавання ўлоўся дзякуючы таму, што была зноўдзена метрыка скону. А месца спачыну выдатнага творцы мы выявілі і адзначылі сімвалічным манументам падчас аднаго з суботнікаў.

Эміцер ЮРКЕВІЧ

Падарожжы “Гістарыёграф”

Сезон восенніх вандравак па мясяцах герояў нашых публікацый распачынаем з Гродзеншчыны.

ДА МІХАЛА ГРУШВІЦКАГА. РАКАЎ

Каб паспее убачыць усё за ўжо не надта працяглае святло дня, выбіраем за Мінска ледзь не на світанку.

Першы пункт — Ракаў. Дакладней, старая могілка. Мы ўжо не раз правозілі тут суботнікі. Але праехаць побач, ды не прыбараць на месцы спачыну Міхала Грушвіцкага, аднаго з нашых найбольш таленавітых кампазітараў другой паловы XIX стагоддзя, нематчыма. Пахаваны творцы і яго сына Карала, а таксама помнікі бацькоў (былі знойдзены нам ўмураванымі ў могілаквую агароджу) знаходзіцца за касцёлам Святой Ганны, на іншым канцы могілак. Запалішы самотны зніч, прастуем далей.

ДА ДМАХОЎСКІХ. ІЎЕШЧЫНА

Даехаўшы да ракі Гаўі, якая з’яўляецца мяжой Іўеўскага і Ліскага раёнаў, абчоваем да вёскі Залейкі. Выбіраем паўз яе да месца, дзе некалі стаў фальварак Гаўя. Там у 1807-м прышоў на свет піанер беларускага гістарычнага пейзажа Вінцэнт Дмахоўскі (у той час пражываў яшчэ пісалася як Дмухоўскі). Цікава, што першы хрост вайод творца і яго брат атрымалі ад святара ўніятскай царквы, якая некалі была на месце насупрэй сядзібы. Ад самага маейнтка засталася хіба толькі камяні падмуркаў, акуратна сабраныя ў груды новымі паселенцамі (побач актыўна будуюцца каталіцы). Але малюнічыя месцы, асабліва на беразе хуткалінайнай Гаўі, ёсць — востр бы зладзіць мастацкі Дарочы, зусім побач з маейнтка рака Гаўя, якую ўпадалі аматары сплаваў на байдарках, злівае воды з баяшым Нёманам.

(сваёкі мастак). Выбраў яе выдатны разьбяр і скульптар з Вільні Юзаф Казлоўскі — той самы, што на замову Гтышкевічаў для іх вільненскага палатнака старвару чатыры атланты, а для вільненскага кафедральнага сабора — памятноу дошку ў гонар князя Вітаўта. Другая дошка прысвечана Пратасовічам. Яна датуецца таксама сярэдзінай XIX стагоддзя, але аўтар іншы — калега Казлоўскага, выдатны вільненскі майстар Юзаф Гарбавіч.

Развітаўшыся з касцёлам, сязем да Агінскіх. Аднак раней за іх палашыкам валодалі Кішкі, Глыбовічы, Жыжэмскія, Сапегі, Гтызенгаўзы. Потым ён перайшоў роду Замойскіх, якія зрабілі Іўе цэнтрам графства. Вязліны маейнтка, што ўключаў больш за дзясятка ставаў, парк, двор і гаспадарчы пабудовы, знаходзіўся на паўночна-ўсходнім краі мястэчка. Сёння тут прыватны сектар. Ставы даўно паазрасталі, і вада ледзь бачная праз густы чарот. Зона адпачынку хіба абрыскамі крыжкі надале парк. З усёх пабудов засталася невялікама прызначэння наліжым будынкам, які патанае ў гучныя мзыку, і акуратны аднапавярковы дамок з дагледжаным садам. Аб тым, што камяніна старавалі, сведчыць архітэктурнае разніне. Дарочы, гэты дамок шукае новых гаспадароў. Мор бы атрымаша цікавы музычны; у маейнтка доўгая і займальная гісторыя.

У СУБОТНІКІ Ў СУБОТУ

Мястэчка, што раней звалася Геранёны Манівіцкае, носіць імя Суботнікі з 1545-га. Гэта малая радзіма беларускіх дзяржаўных дзеячаў і пісьменнікаў. Але адметнасць у населеным пункце, на жаль, небагата. Патрапіць у неагатычны касцёл Святога Уладзіслава (1904) і на прыкасцельную тэрыторыю нам не пашанавала, бо ўсё ўжо было панашанава. Храм гэты збудаваны ўласнікамі маейнтка графам Уладзіславам Умястоўскім і яго жонкай Іўнай Астрарог-Садоўскай. Тут жа Умястоўскага ў 1905-м і пахавалі. Побач са святлыняй ёсць нешматлікая старая магіла (парафія існуе з 1423-га).

ПРАЗ КВАТКОЎЦЫ І ЁДЗЕНЦЫ

З Суботнікаў рушым налева, у блізка Геранёны. Сплываеме двочыні. Спярыца ў Квяткоўцах: на ўезды прытулілася мураваная капліца, з якой на мінакоў пазі-

рае святы Ян Непамук. Крыху далей, у вёсцы Ёдзены (на дзвюнейшых картах Ёдзены), пры дарозе таксама мураваная капліца, толькі зусім невялічкая.

ГЕРАНЁНЫ. СТАРЫЯ ЯК СВЕТА

На ўезды ў сьпінныя Геранёны — знак, які павадаліме, што заснаваны яны ў 1287 годзе. Праўда, гэтым прырачаць восткі з розных крыніц, згодна з якімі першая згадка Геранёнаў прыпадае на 1403-і. Паглыблячы ў тымніцы мястэчка, што мае насамроч даўнюю і захавальную гісторыю і некалі атрымала магдэбургскае права, мы не ўзялі і рушылі да касцёла Святога Мікалая (1770-я). На жаль, і гэты храм аказася зачынены. Мы скравалі ўвагу на капліцу, прыбудаваную да касцёла ў XIX стагоддзі. На ёй вясіль патытная дошка, якая сведчыць — тут спачывае Оскар Корвін-Мілеўскі (1817—1906). Дзеця стаў першым лібяртынавым Станіслава Манюшкі, таму вельмі дарэчы нам. Дарочы, адзначаю, што іх шляхі разышліся, бо Мілеўскі “быў графам” і “ўся гэтая мзыка” для яго — забаўкі. Але, трохкі разабраўшыся ў пытанні пасля вандроўкі, можам высунуць больш важкі аргумент — акрамя таго, што на час супрацоўніцтва род не з’яўляўся графскім. Акурат у момант “разрыў” Оскар стаў спалчынікам маейнтка, ажаніцца і вымушаны быў прысвяціць сябе гаспадарцы, якая — самы зацяты канкурэнт творчасці.

Зусім побач з касцёлам маейнтка Корвін-Мілеўскіх, і мы туды трапілі. Але пасля агляду руін важнага і знакамітага замка. На пачатку сязіжыны (злева ад касцельнай агароджы), што вядзе на замчышча, усталяваны выдатны інфармацыйны стэнд і памятны знак. Замак, калі б захаваўся, мог бы стаць месцам зымак гістарычнага блоктажыны, у якім знайшлі б сабе месца такія жанкітасы, які наваградскі (пазней тронкі) ваявода Станіслаў Гапшоўдз (апощні прадацуйнік слянага роду), княжна Барбара Радзівілі (дачка вядлага ваяскага і палітычнага дзеяча Вадзіка Княства Літоўскага Юрыя Радзівіла, што меў мінушчу Літоўскі Геркулес), вялікі князь літоўскі і кароль польскі Жыгімонт II Аўгуст і яго маці — каралева Бона Сфорца, італьянка.

А вост што іх яднае і якім быў наш далейшы шлях па Гродзеншчыне, чытайце ў наступным нумары “К”.

Зміцер ЮРКЕВІЧ
Фота аўтара

Ракаў

Магіла кампазітара Міхала Грушвіцкага знаходзіцца за касцёлам Святой Ганны

У касцёле Святых Апосталаў Пятра і Паўла месціцца памятная дошка ў гонар сямі Дмахоўскіх

Былы маейнтка ў Іўі

Суботнікі

Неагатычны касцёл Святога Уладзіслава

Капліца

Квяткоўцы

Памятны знак

Касцёл Святога Мікалая

На оперу — праз газету!

У Telegram-канале “Культура і Мастацтва” працягваецца цыкл віктарын, які мы ладзім сумесна з Нацыянальным акадэмічным Вялікім тэатрам оперы і балета Рэспублікі Беларусь. З апошнім заданнем хутчэй за ўсіх справіліся адрозу два чалавекі.

Першы — загадчык аддзела рэкламы і менеджменту Палаца культуры Ліды **Святлана Бабашанкава**. Яна атрымала два квіткі на оперу “Вяселле Фігара”:

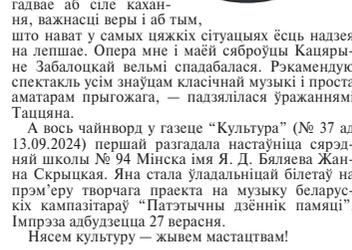
— Рэгулярна ўдзельнічаю ў віктарыях газеты “Культура”. Гэтым разам зноў пашанавала. “Вяселле Фігара” Вялікага тэатра Беларусі ў і мой спадарожнік глядзелі з захваленнем. Выдатны галасы, цудоўная акцёрская ігра, цікавыя дэкарацыі і, безумоўна, аркестр — як адзіны жывы арганізм. Усё гэта пакінула яркае ўражанне і прыемны посьмак. Дзякуй рэдакцыі газеты і адміністрацыі Вялікага за карысную ініцыятыву!

Другая пераможца — **Ташына Сіпайла**. Студэнтка Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта культуры і мастацтваў дасталася квіткі на оперу “Лаланта”.

— Гэта сапраўдны скарб музyczna мастацтва. Нягледзячы на невялікі памер, опера здынае закрываць сямья тонкія струны душы. Пётр Чайкоўскі стварыў цудоўнае музyczna палатно, поўнае пяшчоты, страці і глыбокай лірычнасці. Мелодыі запамінаюцца з першага праслухоўвання і доўга хваляюць сэрца. Асабліва ўражваюць армі

Святлана Бабашанкава са спадарожнікам

Ташына Сіпайла (злева) з сяброўкамі

Адакзы на чайнворд (“К” № 37 ад 13.09.2024):

- 1. Цярэмьнік. 2. Ян. 3. Нёман. 4. Нясвіж. 5. Жанчына. 6. Азэрбайджан. 7. Нікарagua. 8. Аўганган. 9. Іаланта. 10. Адрас. 11. Спядчына. 12. Аўтанарграт. 13. Тэма.

Насычанае культурнае жыццё

■ Вянок традыцый Паазер’я “спітаеся” Антон Рудак.
■ З багатай спалчынай рэгіёна знаёміць яго музей. Дарочы, па колькасці такіх устаноў культуры вобласць — першая ў рэспубліцы.

■ Заўсёды чакаюць наведвальнікаў і прапануюць шмат цікавага, у тым ліку абіраючыся на сучаснае разлі, бібліятэкі. Пра гэта распадае намеснік дырэктара Віцебскай абласной бібліятэкі імя У. І. Леніна Волга Камандантэва.

■ Калектывы і салісты Віцебскай абласной філармоніі актыўна гастралююць на розных сінхронных пляцоўках рэгіёна, рэспублікі і за яе межамі. Давядаеся пра дзейнасць прафесійных калектываў больш.

■ Урадніцтва Віцебска народны мастак БССР Іван Шамаяў — удзельнік Вялікай Айчыннай вайны, што адностварае ў многіх яго работах. Мастацтвазнавец Барыс Крэнзавіч пачаў пра франтаную аддзію майстра.

■ Вялікімі Васіль Васільев — знакавая асоба для беларускага мастацтва. Аб працэсе стварэння работ і ўкладзеных у іх ідэях мастацтвазнавец Наталія Шаранговіч гутарыць з аўтарам.

■ Мастацтвазнавец Анастасія Папроцкая запрашае на выставу Аляксандра Мемуса і Ірыны Магучай.

■ Да 100-годдзя беларускага кіно Наталія Сіджко прапануе перагледзець фільм “Дзікае пал’ванне караля Стаха”, зняты Валерым Рубінчыкам паводле сцэнарыя ўраджэнца Віцебшчыны Уладзіміра Караткевіча.

■ З гісторыяй Нацыянальнага акадэмічнага драматычнага тэатра імя Я. Коласа і Беларускага тэатра “Лялька” знаёміць Анастасія Васільевіч і Яўгенія Бачыла. Юры Іваноўскі гутарыць з ядучай актрысай НАДТ імя Я. Коласа Нінай Обухвай аб шляху ў прафесію ў прафесію.

■ Наталія Бунічэвіч дзеліцца ўражаннямі ад прэм’еры “Гамлет” у Коласавіцкім тэатры і “Тэатральныя сусветы” у рамках “Славянскага базару ў Віцебску”, а таксама запрашае прагуляцца па “Лялечным квартале”.

■ Віцебскі дзяржаўны каледж культуры і мастацтваў, Віцебскі дзяржаўны музычны каледж імя І. І. Сялявінскага і Наваполацкі дзяржаўны музычны каледж даюць магчымасць жыхарам Віцебскай вобласці пацаць прафесійны шлях.

Афіша з 20 па 27 верасня

НАЦЫЯНАЛЬНЫ МАСТАЦКІ МУЗЕЙ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ
г. Мінск, вул. Леніна, 20, тэл.: 8 017 3970163 (аўскурсіўнае бюро)

- **Пастаянныя экспазіцыі.**
• Выстава дзіцячых і юнацкіх работ “Вобраз Радзімы любімай”, прымеркаваная да Дня народнага адзінства і 80-годдзя вызвалення Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў. **Да 29 верасня.**
• Выстава “Выяўленчае мастацтва Мардові”, арганізаваная пры дзеле Мардоўскага рэспубліканскага музея выяўленчых мастацтваў імя С. Д. Эра і Саюза мастакоў Рэспублікі Мардовіа. **Да 29 верасня.**
• Выстава адной карціны “Сустрэча савецкіх танкістаў у Заходняй Беларусі” — жывапіснага твора Монаса (сакава) Манасона (1907—1980). **Да 6 кастрычніка.**
• Выстава “Ты закрывае, наш Мінск старадуніч”. Аблічча горада на творах пачатку XX стагоддзя — 1968 года. **Да 6 кастрычніка.**
• Выстава “Сімвалы, атрыбуты і алерогі ў мастацтве Беларусі XVII—XIX стст.”. **Да 13 кастрычніка.**
• Выстава “Плывь часу” Жывапісны і скульптурныя творы беларускіх мастакоў — юбіляраў 2024 года. **Да 23 кастрычніка.**
• Выстава “Іконы Веткі. Спас Нерукотворны. Творы са збору Веткаўскага музея стараабрадніцтва і беларускіх традыцый імя Ф. Р. Шклярава”. **Да 27 кастрычніка.**
• Экскурсіі: “Самыя-самыя... (6+)”, “Якога колеру зіма?” (6+), “Казі Усходу” (10+), “Міфы Старажытай Грэцыі і Рыма” (10+), “Партрэты даўняй мінулай пакалення...” (10+), “Плывь часу” (16+), “Янычы партыз” (16+), “Мінск у музеі” (16+). **Праводзіцца заўсёды.**

МУЗЕЙ “ДОМ ВАНКОВІЧАЎ, КУЛЬТУРА І МАСТАЦТВА 1-Й ПАЛОВЫ XIX СТ.”

г. Мінск, вул. Інтэрнацыянальная, 33а, тэл.: 8 017 3637796, 8 017 3588878

- **Пастаянныя экспазіцыі.**
• Аставацтва Валерыя Сібірыкава “Запрудэле”. **Да 5 лістапада.**
• Праграма “Капліцыны «люстэркі» шляхецкай сядзібы”. **Праводзіцца заўсёды.**
• Квэст “Тамніцы старажытнай сядзібы”. Папярэдні запіс. **Праводзіцца заўсёды.**
• Квэст “Пошукі мінулага”. **Праводзіцца заўсёды.**
• Экскурсіі “Інтэр’ер шляхецкай сядзібы”. Папярэдні запіс. **Праводзіцца заўсёды.**
• Экскурсіі “Шлях мастака Валенція Ваньковіча”. Папярэдні запіс. **Праводзіцца заўсёды.**
• Экскурсіі “Сядзібы партыз”. Папярэдні запіс. **Праводзіцца заўсёды.**

МУЗЕЙ БЕЛАРУСКАГА НАРОДНАГА МАСТАЦТВА

Мінскі р-н, Астравіцкая-Гарадзіцка с/с, в. Акіоцкі, вул. Іванавіч, 176, тэл.: 8 017 5074468

- **Пастаянныя экспазіцыі.**
• Выстава “Традыцыйная беларуская кераміка”. Творы з фонду Нацыянальнага мастацкага музея і вянецкага музея традыцыйнай культуры. **Да 27 кастрычніка.**
• **Батлеечны спектакль. Праводзіцца заўсёды.**
• Майстар-клас “Саломалценне”. **Праводзіцца заўсёды.**
• Майстар-клас “Лялька-маганка”. **Праводзіцца заўсёды.**
• Майстар-клас “Квэцтва”. **Праводзіцца заўсёды.**

МУЗЕЙ В. К. БЛЯЧНИКОВА-БІРУЛІ

г. Магілёў, вул. Ленінская, 37, тэл.: 8 0222 650203, 8 0222 658800

- **Пастаянныя экспазіцыі.**
• Art-lectorium “Зразумелае мастацтва”. **Праводзіцца заўсёды.**
Падрэабрэнне на сайце artmuseum.by альбо па тэлефонах 8 0222 650203, 8 0222 658800.

**МАГІЛЁўСКИ АБЛАСНЫ
ДРАМАТЫЧНЫ ТЭАТР**

г. Магілёў, вул. Першамайская, 7,
тэл.: 8 0222 656604 (каса),
сайт: mdrama.by

- Містычная трагікамедыя ў 1 дзеі **“Старасвецкія памешчыкі” (16+)**. 20 верасня ў 18.30.
- Песа-казка для дзяцей у 1 дзеі **“Чаму вымерлі дыназаўры?” (0+)**. 21 верасня ў 12.00.
- Рамантычная камедыя ў 2 дзеях **“Я бяру гэтага хлопца” (16+)**. 21 верасня ў 18.30.
- Музычная казка ў 1 дзеі **“Брыдкае качаня” (0+)**. 22 верасня ў 12.00.
- Камедыя пра мужчынскае пакаяанне **“Карпаратыў” (16+)**. Гастролі Смаленскага камернага тэатра. 22 верасня ў 18.30.
- Сучасныя вадзіві ў 1 дзеі **“Спадары, таварышы, словачы і дамы” (16+)**. 24 верасня ў 18.30.
- Пастаноўка “замест ліста” ў 1 дзеі **“Лілічка” (16+)**. 25 верасня ў 18.30.
- Prank comedy ў 2 дзеях **“Шалёныя грошы” (16+)**. 26 верасня ў 18.30.
- Камедыя ў 3 дзеях **“Рамантыкі” (12+)**. 27 верасня ў 18.30.

УНП 700184039

**НАЦЫЯНАЛЬНЫ АКАДЭМІЧНЫ
ТЭАТР ІМЯ ЯНКИ КУПАЛА**

г. Мінск, вул. Енгельса, 7,
тэл.: 8 017 3654237, 8 017 3576627,
пошта: kupalabilet@mail.ru

- Музычная камедыя па п’есе У. Галубка ў 2 дзеях **“Пісаравы імяніны” (16+)**. Прэм’ера. Галоўная сцэна. 20 верасня ў 19.00.
- Драма **“А зоры тут ціхія” (12+)**. Галоўная сцэна. 21 верасня ў 19.00.
- Містычная легенда пра каханне ў 1 дзеі **“Чорная панна Нясвіжа” (12+)**. Галоўная сцэна. 23 верасня ў 19.00.
- Канцэрт у цэмы **“Сусветныя хіты XX стагоддзя” (12+)**. Жывы гук. Імпрэза праводзіцца па вул. Валгаградскай, 35. 27 верасня ў 19.00.
- Камедыя ў 2 дзеях **“Паўлінка” (12+)**. Галоўная сцэна. 28 верасня ў 19.00.
- Трагікамедыя **“Апошні атракцыён” (16+)**. Галоўная сцэна. 30 верасня ў 19.00.

УНП 100377901

**НАЦЫЯНАЛЬНЫ АКАДЭМІЧНЫ
ВЯЛІКА ТЭАТР ОПЕРЫ І БАЛЕТА
РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ**

г. Мінск, пл. Парыжскай Камуны, 1,
тэл.: 8 017 2431041 (каса),
8 017 3615493

- Экскурсія **“Унікальны свет закулісы Вялікага тэатра Беларусі” (6+)**. 20 верасня ў 15.30, 21 верасня ў 11.00 і 14.00, 24 верасня ў 15.30, 25 верасня ў 15.30, 26 верасня ў 15.30, 28 верасня ў 11.00.
- Творчы праект на музыку беларускіх кампазітараў **“Патэтычны дзённік паміж” (12+)**. Прэм’ера. 22 верасня ў 18.00, 27 верасня ў 19.00.
- Канцэрт **“Джакама Пучыні. Сапраўдны геній оперы” (12+)**. 24 верасня ў 19.30.
- Опера ў 2 дзеях **“Чароўная флейта” (12+)**. 25 верасня ў 19.00.
- Опера ў 3 дзеях **“Тоска” (12+)**. 26 верасня ў 19.00.
- Гала-канцэрт зорак Вялікага тэатра Беларусі (12+). 28 верасня ў 18.00.
- Балет у 2 дзеях **“Маленкі прынец” (12+)**. Да 95-годдзя з дня нараджэння кампазітара Яўгена Іглебава. 29 верасня ў 11.00 і 18.00.
- Канцэрт **“Я памятаю вальс гук цудоўны...” (12+)**. Вечары з “Серенадай”. Камерная зала імя Л. П. Александровскай. 29 верасня ў 18.30.

УНП 191081322

**Нацыянальны мастацкі музей
Рэспублікі Беларусь**

аказвае фізічным і юрыдычным асобам паслугі па рэстаўрацыі і кансервацыі ікон, твораў выяўленчага і дэкаратыўна-прыкладнага мастацтва.

Тэлефоны: **8 017 3970163,**
8 025 6677819.

УНП 100377771

**НАЦЫЯНАЛЬНЫ ГІСТОРЫКА-
КУЛЬТУРНЫ МУЗЕЙ-ЗАПАВЕДНІК
“НЯСВІЖ”**

г. Нясвіж, вул. Ленінская, 19,
тэл.: 8 01770 20602, 8 01770 20660,
8 029 5518051, 8 029 1903149

Палацавы ансамбль

- Тэатралізаваная экскурсія **“Таямніцы палацавых прыёмў”**. 21 верасня з 13.00.
- Тэатралізаваная экскурсія **“Тэатральны экспромт у Нясвіжскім замку”**. 22 верасня з 13.00.
- Часовая экспазіцыя **“Ператвораныя ў попел. Генацыд беларускага народа на тэрыторыі Нясвіжскага раёна ў гады вайны”**. Да 13 кастрычніка.
- Выставачны праект **“Прыгажосць і мода. XIX–XXI стагоддзі”**. Да 20 кастрычніка.
- Экспазіцыя **“Цудатворная ікона Божай Маці ў камені”**. Аўтар праекта А. Пяпельска. Малая выставачная зала. Да 18 лістапада.
- Выстава **“Маджарскія армянскі род у гісторыі Беларусі”**. Калекцыйныя залы “Слуцкія паясы”. Да 31 снежня.
- Міжнародны выставачны праект **“Castrum doloris. Пахавальныя цырыманіі і нясвіжскага двара”**. У складзе пастаяннай экспазіцыі.
- Квэст **“Палацавыя таямніцы”**.
- Віртуальныя выставы: **“Ператвораныя ў попел. Генацыд беларускага народа на тэрыторыі Нясвіжскага раёна ў гады вайны”**, **“Нясвіж – здабытак сусветнай культуры”**, **“Разбураны след вайны ў архітэктуры Нясвіжа”**, **“Шэдэўры калекцыі ўнікальных артэфакты музея-запаведніка «Нясвіж»”**.
- Тэматычныя і аглядныя экскурсіі па гісторыка-архітэктурных помніках і ландшафтных парках Нясвіжа.

**Інфармацыйна-касавы цэнтр
(г. Нясвіж, вул. Гейсіка, 1)**

• Экспазіцыя твораў Маргарыты Маніс **“Мінск у Нясвіжы”**. Да 9 кастрычніка.

**Архітэктурны помнік “Слуцкая брама”
(г. Нясвіж, вул. Слуцкая)**

• Часовая экспазіцыя **“Колер і святло. 3 гісторыі вітражнага мастацтва”** з фондаў музея-запаведніка. Да 30 верасня.

Пастаянныя экспазіцыі

- **“Гарадское самакіраванне ў Нясвіжы ў XVIII – 1-й палове XIX ст.”**
- **Калекцыя гадзіннікаў XIX–XX стагоддзяў “Культура часу”**. З фондаў музея-запаведніка.

Мерапрыемствы

- Квэсты: **“Безаблічны артэфакт”**, **“Карта сямі каралеўстваў”**, **“Музейны дэтэктыў”**, **“Музейнае расследаванне”**.
- Культурныя мерапрыемствы: **“Прыём у княгіні”**, **“Дзень нараджэння ў ратушы”** (група да 12 чалавек ад 6 да 11 гадоў).
- Сожэтна-ролевая развівальная праграма **“Школа шпіёнаў”** (да 25 чалавек).
- Гульня-знаёмства **“Музыка аб музеі”** (група да 25 чалавек ад 4 да 7 гадоў).
- Гульнявая праграма **“Выкрутасы”** (група да 25 чалавек).

Падабраўнасці па тэлефонах 8 01770 20602,
8 01770 20660 або на сайце niasvizh.by.

УНП 600207920

**Ідзе падпіска
на IV квартал
2024 года**

Газета “Культура”

Індывідуальны 63875 1 мес. – 15,43 руб., 3 мес. – 46,29 руб.	Ведамасны 638752 1 мес. – 25,04 руб., 3 мес. – 75,12 руб.	Ільготны (для юрыдычных асоб, якія афармляюць падпіску для свайх супрацоўнікаў і пенсіянераў) 63879 1 мес. – 17,38 руб., 3 мес. – 52,14 руб.
--	---	--

**Газета “Культура” + часопіс “Мастацтва”
(камплект)**

Індывідуальны 63874 1 мес. – 33,02 руб., 3 мес. – 99,06 руб.	Ведамасны 638742 1 мес. – 59,76 руб., 3 мес. – 179,28 руб.	Падабраўнай – на сайце kultura-info.by
--	--	---

ЗАМКАВЫ КОМПЛЕКС “МІР”

г. п. Мір, Караліцкі р-н,
Гродзенская вобл.,
тэл.: 8 01596 36290,
8 01596 36270

- **Пастаянная экспазіцыя.**
- **Лекцыя-візуалізацыя. Кожную сераду і суботу.**
- **Квэст “Таямніца двух куфраў”**. 21 верасня ў 15.30.
- **25 верасня 2024 г.** гасцяем дзеяча права льготнага наведвання экспазіцыі і выстаў, створаных на аснове фондаў замкавага комплексу “Мір”.
- **Касцюміраваная выстава “Гісторыя ў асобах”** Цэнтральнага музея васковых фігур Санкт-Пецярбурга. Да 30 верасня.
- **Часовая выстава “Мір на фота: 100 гадоў ад веку мінулага да дня сённяшняга”**, прымеркаваная да Дня народнага адзінства. Да 11 кастрычніка.
- **Экспазіцыя “Воіны XX стагоддзя. Гета ў Мірскім замку”**.
- **Аглядныя і тэматычныя экскурсіі.**
- **Экскурсіі з элементамі тэатралізацыі для дзяцей і дарослых.**
- **Экскурсія для дзвюх “Інтрыгі Купідона”**.
- **Сямейная квэст-экскурсія “Легенды і паданні Мірскага замка”**.
- **Музейныя заняткі для дзяцей сярэдняга школьнага ўзросту: “Святочная страва для князя па старадаўнім рэцэпце”, “Асабілісці жаночага касцюма XVIII ст.”, “Арганізацыя войска і вайсковая справа ВКЛ у XVI ст.”, “Печы з каробкавай кафлі XVI–XVII стст. у палацы князёў Радзівілаў”**.

УНП 590201541

**НАЦЫЯНАЛЬНЫ ЦЭНТР СУЧАСНЫХ
МАСТАЦТВАЎ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ**

г. Мінск, вул. Някрасава, 3,
тэл.: 8 017 2350331,
час працы: серада – нядзеля
з 12.00 да 20.00

- **Выстава “Жывыя, пакуль памятаем”**. Па выніках пленэру, прысвечанага 80-годдзю вызвалення Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў. Да 29 верасня.
- **Персанальная выстава Захара Кудзіна “З’ява”**. Да 27 кастрычніка.

г. Мінск, пр-т Незалежнасці, 47,
тэл.: 8 017 2350332, 8 017 3990978,
час працы: аўторак – нядзеля
з 12.00 да 20.00

- **Выстава “Слоўніковы запас”**. Да 6 кастрычніка.

УНП 192545414

БЕЛАРУСКИ ТЭАТР “ЛЯЛКА”

г. Віцебск, вул. Пушкіна, 2,
тэл.: 8 0212 669077 (каса)

- **Казка-гульня ў 1 дзеі “Прыгоды Калабка” (3+)**. Фае тэатра. 21 верасня ў 11.00.
- **Казка-прыгода па апавяданнях Алана Мілна “Віні-Пух” (2+)** ад тэатра лялек “Ухтышка”, Віцебск. Фае тэатра. 21 верасня ў 17.00.
- **Казка-гульня ў 2 дзеях “Бука” (3+)**. Фае тэатра. 28 верасня ў 11.00.
- **Казка-квэст па правлах дарожнага руху “Асцярожна, горад прачынаецца” (2+)** ад тэатра лялек “Ухтышка”, Віцебск. Фае тэатра. 28 верасня ў 17.00.

УНП 300001869

**БЕЛАРУСКИ ДЗЯРЖАЎНЫ МУЗЕЙ
ГІСТОРЫ ВЯЛІКАЙ АЙЧЫННАЙ
ВАЙНЫ**

г. Мінск, пр-т Пераможцаў, 8,
тэл.: 8 017 2030792, 8 029 1440792,
8 017 3271166

- **Пастаянная экспазіцыя.**
 - **Часовая экспазіцыя “Адзіная памяць беларусаў”**, прысвечаная 80-годдзю вызвалення Беларусі.
 - **Часовая экспазіцыя “Музей. Час. Памяць”**, створаная ў рамках праекта “Адкрытыя фонды”.
 - **Запрашаем паўдзельнічаць у творчым конкурсе “Захоўваем і памятаем”**. Больш падрабязна – на афіцыйным сайце.
 - **У продаж паступілі сертыфікаты на наведванне экспазіцыі музея.**
- Падабраўнасці ў сацыяльных сетках і на сайце warmuseum.by.

УНП 100235472

КУЛЬТУРА

Сайт:
kultura-info.by
E-mail:
kim@kultura-info.by

ШТОТЫДНЁВАЯ
ГРАМАДСКА-ПАЛІТЫЧНАЯ
ГАЗЕТА, ДЛЯ ДАСУГУ
(КУЛЬТУРА, МАСТАЦТВА).
Выдаецца на беларускай
мове.

Заснавальнік —
Міністэрства культуры
Рэспублікі Беларусь.
Рэгістрацыйнае пасведчанне
№ 637, выданае
Міністэрствам інфармацыі
Рэспублікі Беларусь.

Выдавец — рэдакцыйна-
выдавельная ўстанова
“КУЛЬТУРА І МАСТАЦТВА”.

Дырэктар —
КУЗНЦОВА
Наталія Васільеўна.

Рэдакцыйны газетар —
КУЗНЦОВА
Наталія Васільеўна.

Намеснік галоўнага
рэдактара —
ШЧУРОК Жанна Генадзеўна.

Адказны сакратар —
Галіна МАЛІНОВСКАЯ.

Рэдактары аддзелаў —
Віктар ГАУРЫШ,
Данііл ШЭЙКА.

Адрас рэдакцыі: 220013,
г. Мінск, пр-т Незалежнасці, 77,
чацвёрты паверх.

Тэлефон: 8 017 2860797.
Тэлефон-факс: 8 017 3345741.
Бухгалтэрыя: 8 017 3345735.
Рэкламны аддзел: 8 017 2860797.

Падпісныя індэксы:
63875, 638752, 63879.

Інфармацыя па паўгоддзе:
63872, 638722 (зніжка 15 %).

Камплект (газета “Культура”
і часопіс “Мастацтва”):
63874, 638742 (зніжка 10 %).

Аўтары допісаў паведмаляюць
прозвішча, поўнае імя
і імя па бацьку, пашпартныя
звесткі (нумар, дату выдачы,
кім і калі выданыя)
пашпарт, асабісты нумар),
асноўнае месца працы,
зваротны адрас.
Аўтарскія рукапісы
не рэзюмуюцца,
і не вяртаюцца.
Меркаванне аўтара можа
не адпавядаць пункту
гледжання рэдакцыі.
Аўтары нясуць адказнасць
за дакладнасць матэрыялаў.

Набыць газету ў Мінску
можна ў крамах
“Белдрук”
на пр-це Незалежнасці, 48,
і Пераможцаў, 5,
на вул. Лабанка, 2,
Валадарскага, 16,
Няміга, 30, Леніна, 18,
Максіма Багдановіча
(ля прыпынку “Ст. м.
Няміга”), у падземных
пераходах па плошчы
Перамогі і станцыі метро
“Пятроўчына”.

Падпісана ў друку 19.09.2024
у 16.00. Замова № 2048.
Наклад 3408.

Рэспубліканскае ўнітарнае
прыдпрыемства “Выдавецтва
«Беларускі Дом друку»”.
220013, г. Мінск,
праспект Незалежнасці, 79/1.
ЛП № 38200000007667
ад 30.04.2004.

* “Культура”, 2024.

Рознічны кошт —
па дамоўленасці.
* — матэрыял на правах
рэкламы.